



ЕУ за развој статистике у Србији

Попис становништва, домаћинстава и станова 2021.

Демографски профил старијег становништва

Јелена Стојилковић Гњатовић
Географски факултет



Зашто истраживати старију популацију у Србији?

- *Актуелност феномена старења становништва*

Старији од 65 година који су се
декларисали као «**Срби**» у
2022. години

1 249 162



Број старијих од 65 година
2011. године

1 250 316



Пензионери који су старији од
65 година
у 2022. години

1 336 433

ДОСАДАШЊА ИСТРАЖИВАЊА ДЕМОГРАФСКОГ СТАРЕЊА И ДЕМОГРАФСKE СТАРОСТИ У СРБ

Старење становништва
„најзначајнији фактор у развоју
становништва како у садашњости, тако и
у даљој будућности” (Tasić, 1963).

- условљеност природног кретања и старења становништва
- економске последице старења радне снаге
- старење градског/сеоског и (не)пољопривредног становништва
- просторни аспекти демографског старења
- разлика у старењу између полова, односно доминација феминизације старих
- значај миграција за старење становништва
- старење и национална структура становништва

1.1 Митови о старијима	8
1.2 Активно старење као нова парадигма старости и старења	9
1.3 Досадашња истраживања демографског старења и демографске старости у Србији	12
2. Динамика пораста и размештај старијег становништва	42
3. Биолошке структуре старијих	62
3.1 Полни састав	62
3.2 Кохортна димензија старости	74
3.2.1 Старење старих	79
4. Социо-економске структуре	82
4.1 Образовна структура старијих	82
4.1.1 Школска спрема старијих	82
4.1.2 Старије неписмено становништво	94
4.1.3 Дигиталне компетенције старијих	100
4.2 Брачна структура старијих	105
4.2.1 Старији кохабитанти	114
4.3 Економске структуре старијих	117
4.3.1 Демографске карактеристике пензионера	121
4.4 Национална обележја старијег становништва	134
5. Фертилитет старијег становништва	140
6. Старији као мигранти	146
7. Старији у домаћинствима	154
7.1 Домаћинства са старијим лицима	155
7.2 Остарела домаћинства	158
7.3 Старији самци	161
ЗАКЉУЧАК	164
САЖЕТАК	169
SUMMARY	170
ЛИТЕРАТУРА	171

САДРЖАЈ

КО ПРИПАДА ПОПУЛАЦИЈИ СТАРИЈИХ?

Дефинисање старости је нераскидиво везано за државну политику према постактивном становништву

Данас се старијим становништвом сматрају они који имају 65 и више година

1.4 Ко припада популацији старијих?.....15

Аутор	Период	Почетак старости
Питагора	Античка времена	60
Хипократ	Античка времена	56–63
Кинески мислиоци	Античка времена	70
Flourens	1794–1867	70
Други француски психолози	19. век	55–60
Rubner	1854–1932	50
Aschoff	1866–1942	45–65
Енслески психолози	20. век	50
Немачки антрополози	20. век	60
Bochebek	1875–1915	60–70
Frenkel	20. век	70
Nagorny	20. век	60–70

Извор: Rosset (1964)

4.3 Економске структуре старијих	117
4.3.1 Демографске карактеристике пензионера	121
4.4 Национална обележја старијег становништва	134
5. Фертилитет старијег становништва	140
6. Старији као мигранти	146
7. Старији у домаћинствима	154
7.1 Домаћинства са старијим лицима	155
7.2 Остарела домаћинства	158
7.3 Старији самци	161
1.1 Митови о старијима	8
1.2 Активно старење као нова парадигма старости и старења	9
SUMMARY	170
ЛИТЕРАТУРА	171

САДРЖАЈ

КАКО, КАДА, ГДЕ – МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

1.5 Како, када, где – методолошка објашњења

18

Старији
од 65
година

Анализа

Структура

• Старост

Брачна

• Старост

Образов

• Старост

структур

• Старост

Економи

• Старост

структур

• Старост

Миграци

• Старост

Репродук

• Старост

она

• Старост

тивне

• Старост

Демографи

• Старост

Породиц

• Старост

Анализа

САДРЖАЈ

1.5 Како, када, где – методолошка објашњења	18
7.5 Старији самци	161
1.1 Митови о старијима	8
1.2 Активно старење као нова парадигма старости и старења	9
SUMMARY	170
ЛИТЕРАТУРА	171

ЗАШТО – ДЕМОГРАФСКО СТАРЕЊЕ У СРБИЈИ И ЊЕГОВИ УЗРОЦИ

Фактори старосне структуре

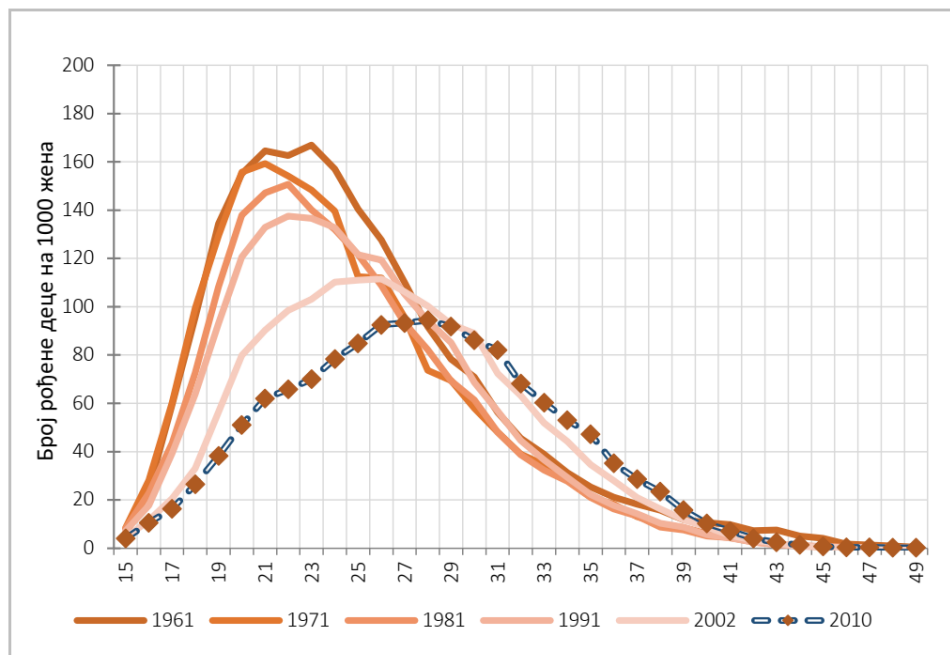
1.6	Зашто – демографско старење у Србији и његови узроци	22
1.6.1	Фертилитет као најдинамичнија детерминанта старења становништва Србије.....	23
1.6.2	Значај морталитета за промене у старосној структури становништва Србије.....	26
1.6.3	Миграциони таласи као фактор старења становништва Србије	29
1.6.4	Екстерни фактори старосне структуре – значај пандемије КОВИД-19 за старије у Србији.....	31
1.7	Сарење становништва у Србији кроз традиционалне показатеље	34
2.	Динамика пораста и размештај старијег становништва	42
3.	Биолошке структуре старијих	62
3.1	Полни састав	62
3.2	Кохортна димензија старости.....	74
3.2.1	Сарење старих	79
4.	Социо-економске структуре	82
4.1	Образовна структура старијих.....	82
4.1.1	Школска спрема старијих	82
4.1.2	Старије неписмено становништво	94
4.1.3	Дигиталне компетенције старијих	100
4.2	Брачна структура старијих	105
4.2.1	Старији кохабитанти.....	114
4.3	Економске структуре старијих.....	117
4.3.1	Демографске карактеристике пензионера	121
4.4	Национална обележја старијег становништва.....	134
5.	Фертилитет старијег становништва.....	140
6.	Старији као мигранти	146
7.	Старији у домаћинствима	154
7.1	Домаћинства са старијим лицима	155
7.2	Остарела домаћинства.....	158
7.3	Старији самци	161
1.1	Митови о старијима	8
1.2	Активно старење као нова парадигма старости и старења.....	9
	SUMMARY	170
	ЛИТЕРАТУРА	171

САДРЖАЈ

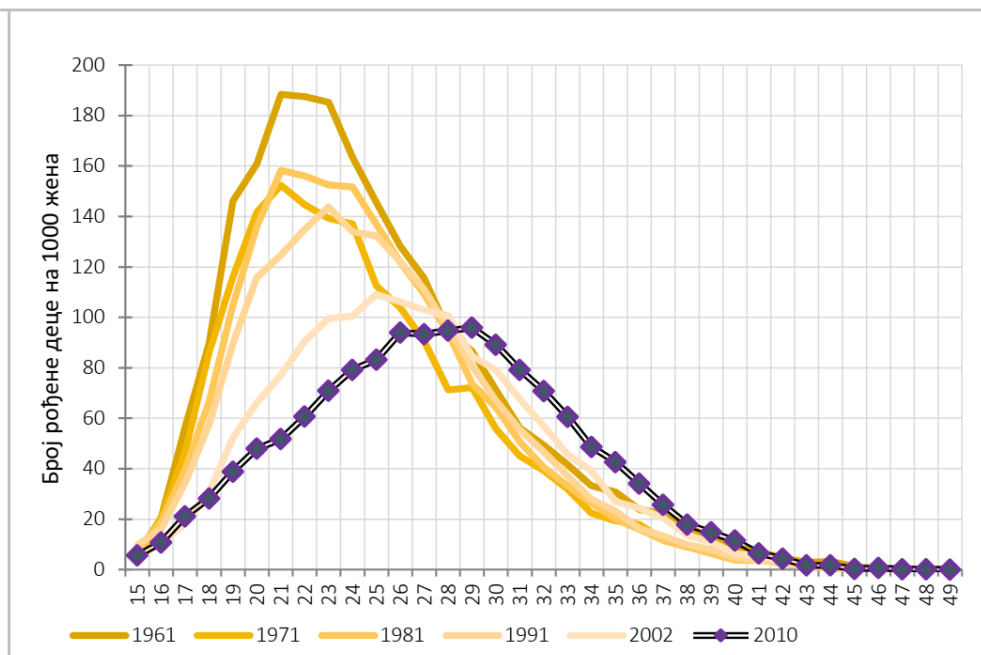
ЗАШТО – ДЕМОГРАФСКО СТАРЕЊЕ У СРБИЈИ И ЊЕГОВИ УЗРОЦИ

Специфичне стопе фертилитета

Централна Србија

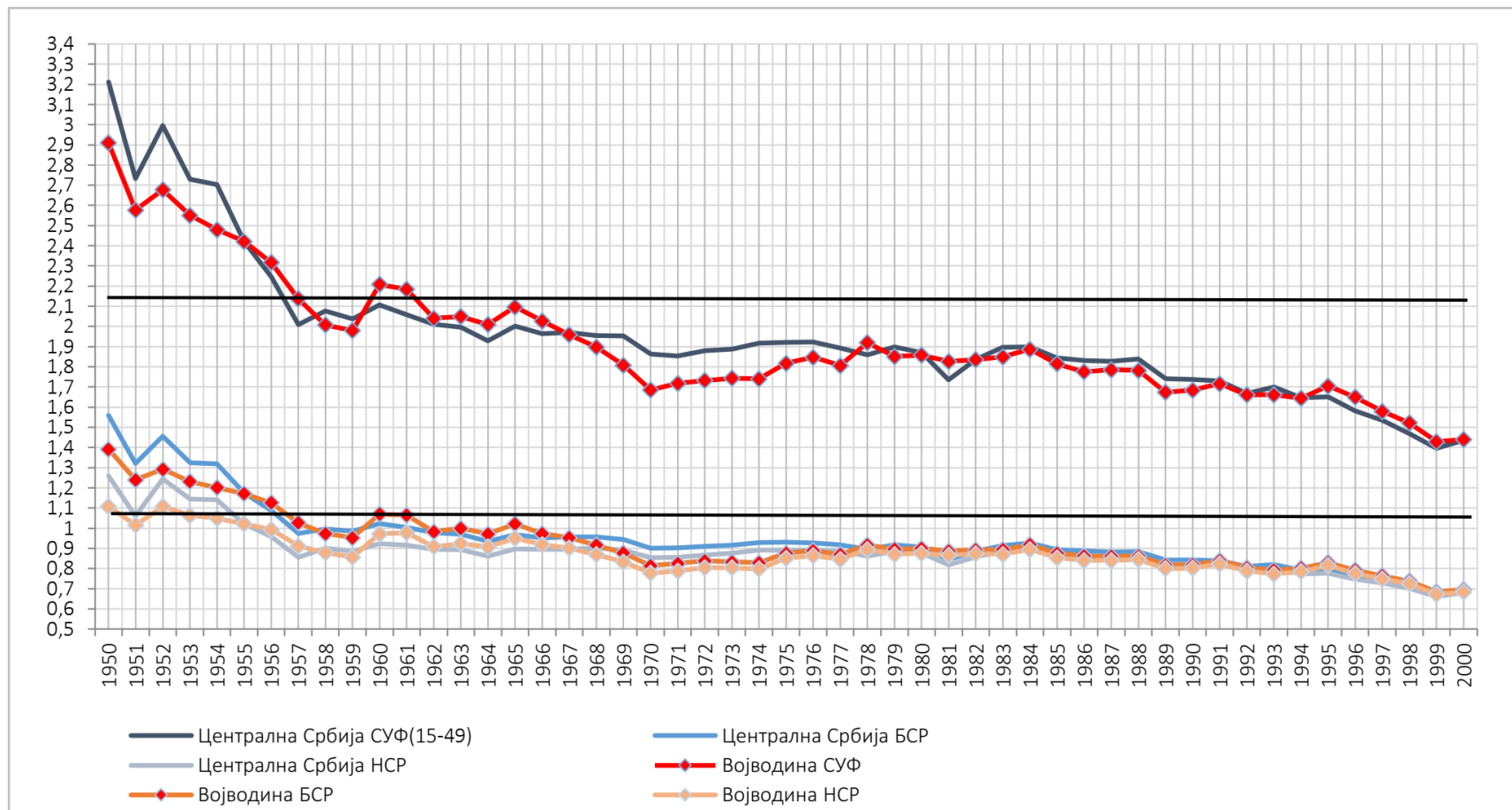


Војводина



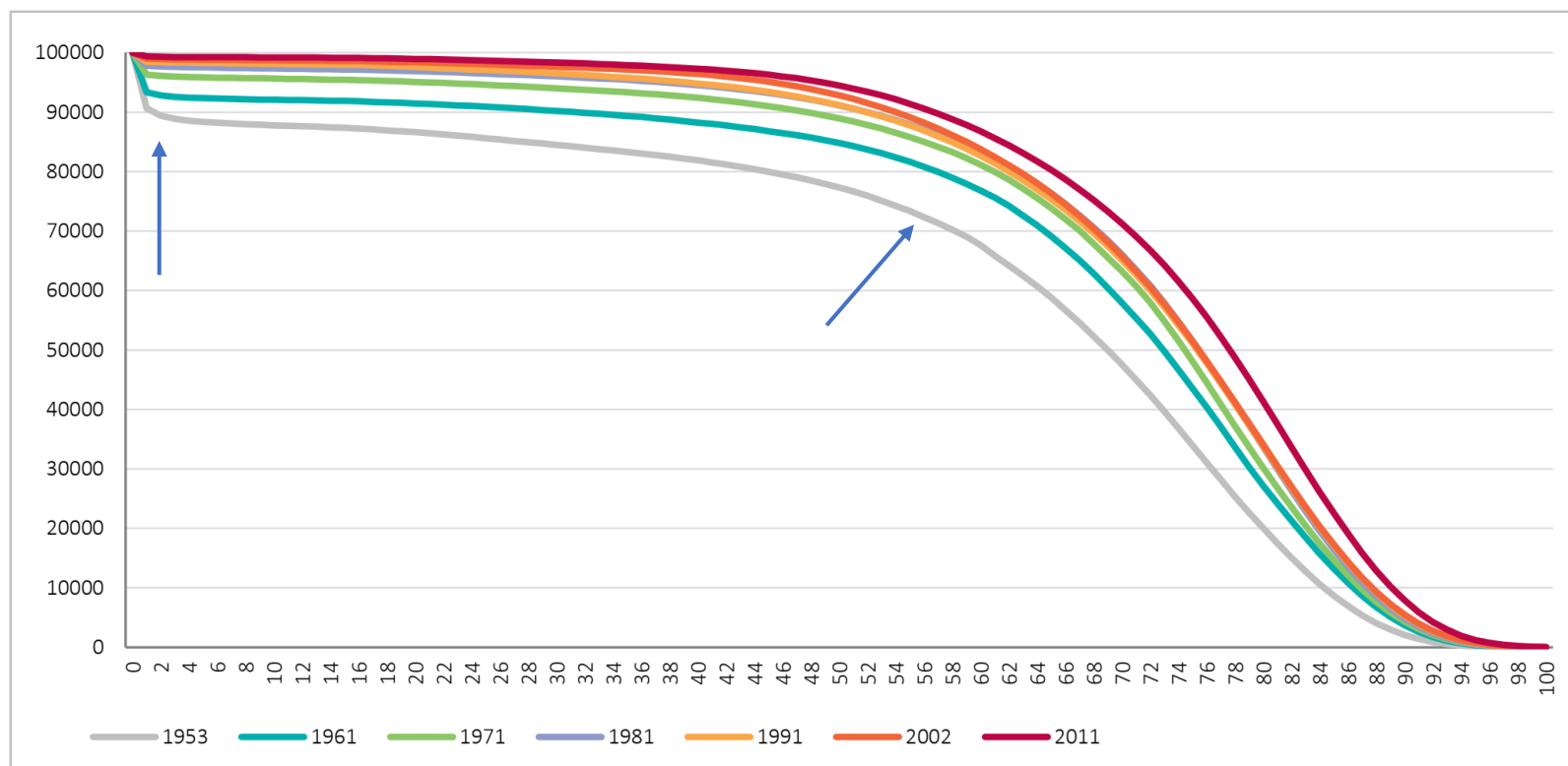
ЗАШТО – ДЕМОГРАФСКО СТАРЕЊЕ У СРБИЈИ И ЊЕГОВИ УЗРОЦИ

Стопе укупног фертилитета, бруто и нето стопа репродукције



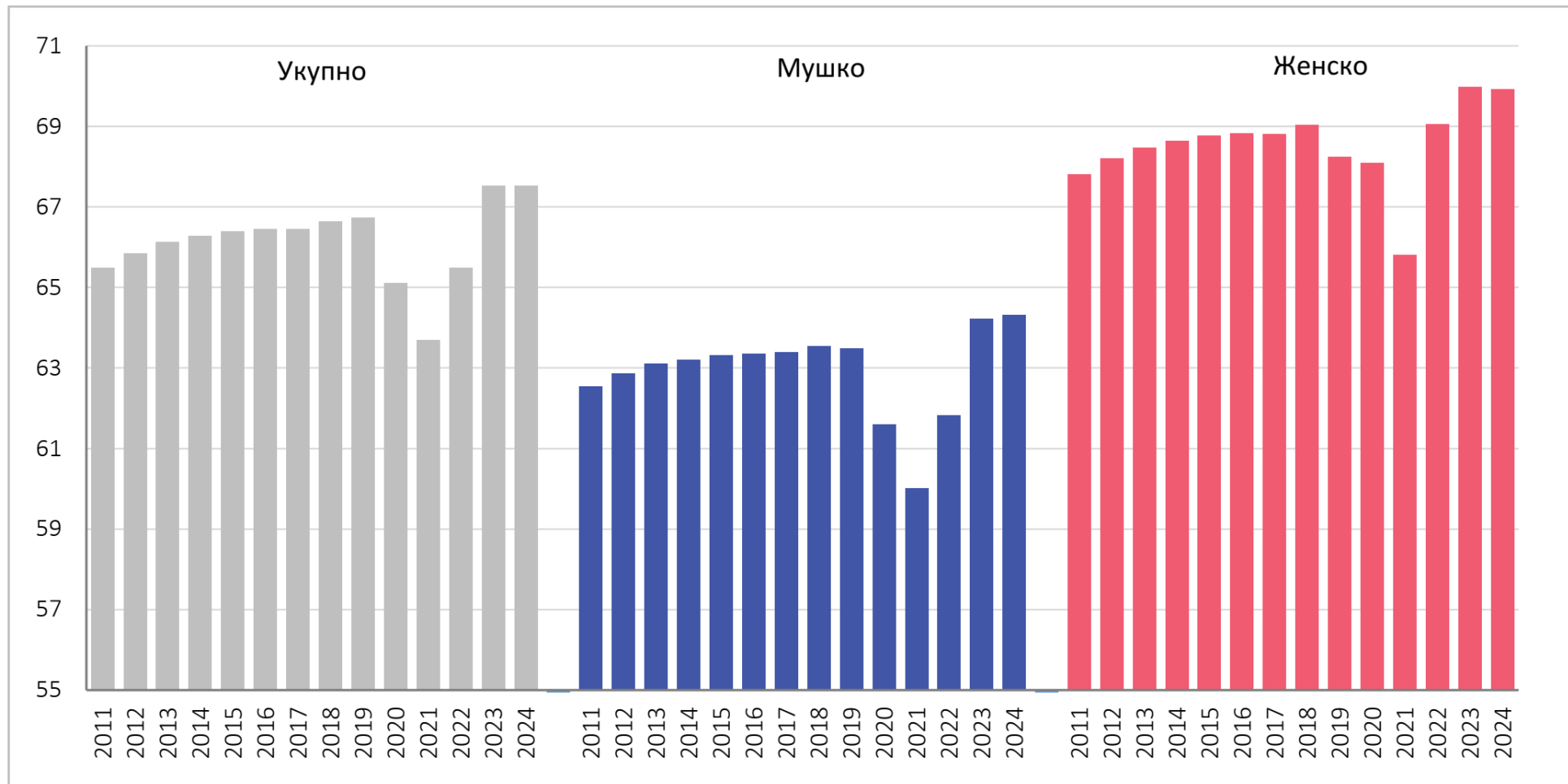
ЗАШТО – ДЕМОГРАФСКО СТАРЕЊЕ У СРБИЈИ И ЊЕГОВИ УЗРОЦИ

Број живих из таблица морталитета, 1953–2011.



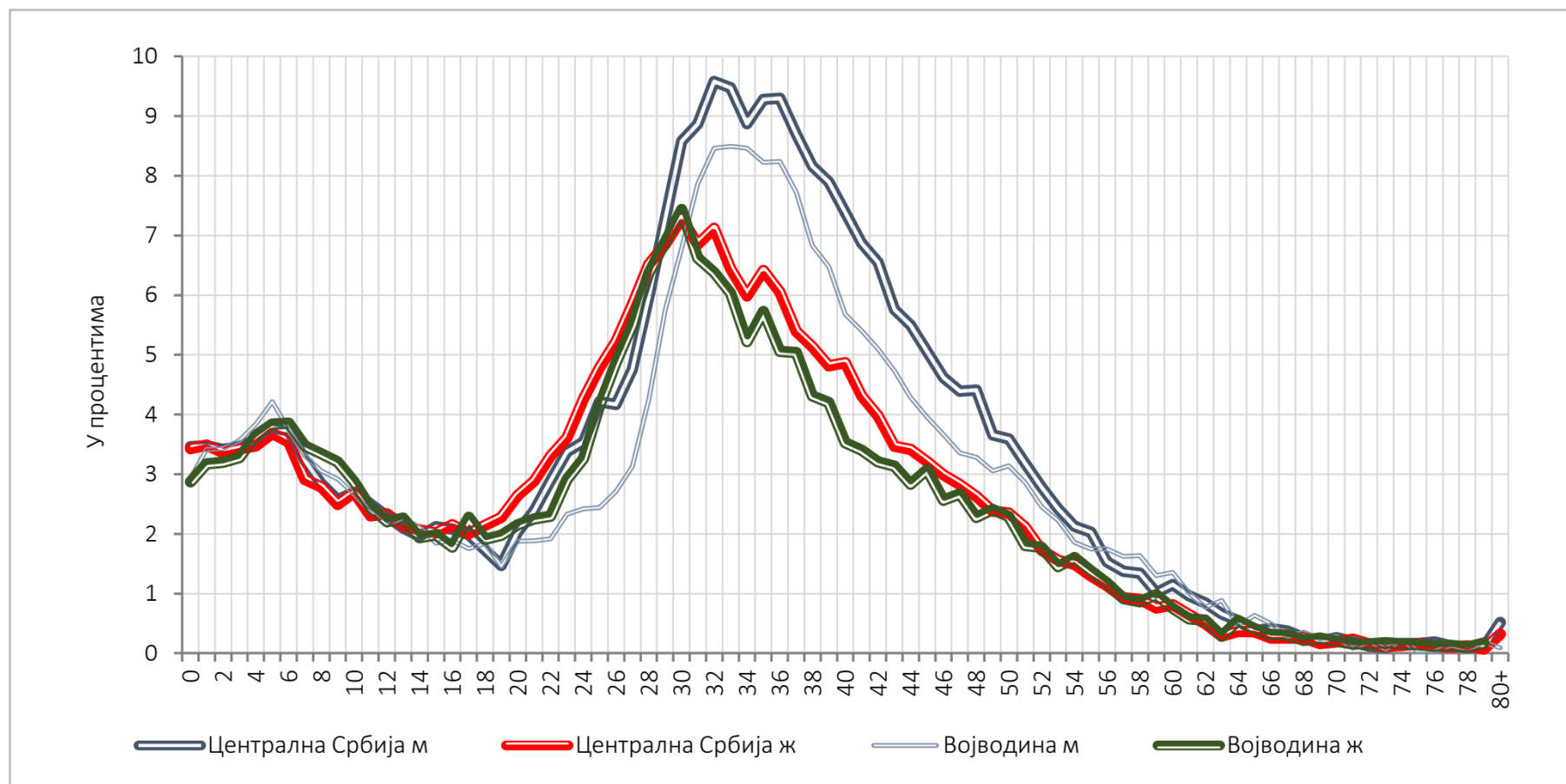
ЗАШТО – ДЕМОГРАФСКО СТАРЕЊЕ У СРБИЈИ И ЊЕГОВИ УЗРОЦИ

Проспективни праг - у којој старости одређена популација живи краће од 15 година



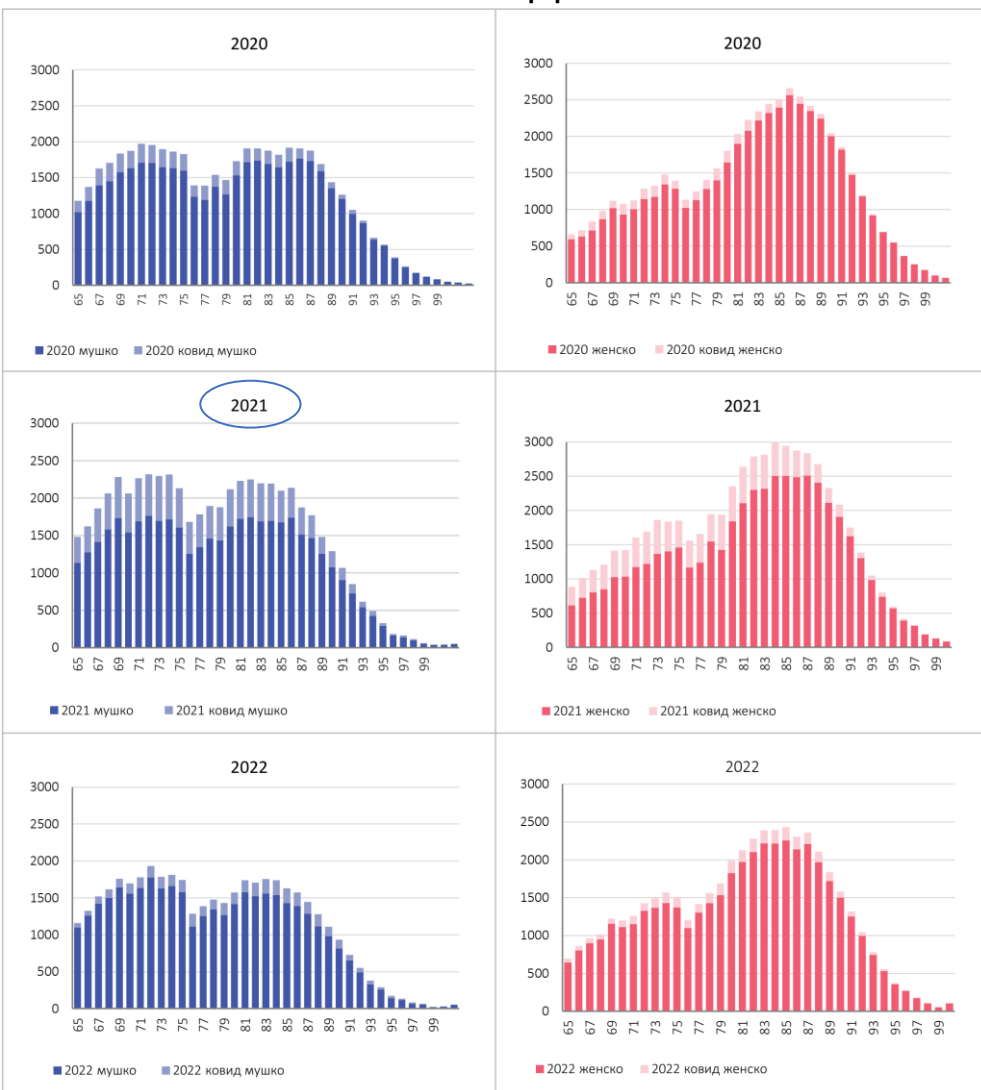
ЗАШТО – ДЕМОГРАФСКО СТАРЕЊЕ У СРБИЈИ И ЊЕГОВИ УЗРОЦИ

Удео лица у иностранству, Попис 1981.



ЗАШТО – ДЕМОГРАФСКО СТАРЕЊЕ У СРБИЈИ И ЊЕГОВИ УЗРОЦИ

Старији умрли и старији умрли од коронавируса КОВИД-19



Просечна старост

Просечна старост умрлих 65+				Просечна старост умрлих од коронавируса 65+			
	2020	2021	2022		2020	2021	2022
Мушко	77,2	65,4	65,4	Мушко	76,3	65,5	65,5
Женско	79,8	80,2	81,1	Женско	77,9	78,5	80,5

Број и удео умрлих од коронавируса КОВИД-19

		2020	2021	2022
Укупно	Укупно	10356	27742	8282
	Мушко	6629	15218	4551
	Женско	3727	12524	3731
65 и више год.	Укупно	7996	22585	7414
	Мушко	4921	11898	4017
	Женско	3075	10687	3397
% 65 и више год.	Укупно	77.21	81.41	89.52
	Мушко	74.23	78.18	88.27
	Женско	82.51	85.33	91.05

СТАРЕЊЕ СТАНОВНИШТВА У СРБИЈИ КРОЗ ТРАДИЦИОНАЛНЕ ПОКАЗАТЕЉЕ

Укупан број и апсолутне међупописне разлике великих старосних група, 1948–2022.

	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011	2022
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	5800146	6163246	6678239	7202898	7729236	7822795	7498001	7186862	6647003
0–19	2334885	2280504	2287602	2228019	2107668	2009540	1672421	1427272	1292803
20–39	1710080	1905260	2298725	2228771	2312198	2218404	1979451	1910323	1563401
40–64	1429937	1593065	1638139	2062527	2472816	2598489	2557703	2598951	2321944
65+	324950	383763	446628	650828	801959	895615	1240505	1250316	1468855
	1953/1948	1961/1953	1971/1961	1981/1971	1991/1981	2002/1991	2011/2002	2022/2011	
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	363100	514993	524659	526338	93559	-324794	-311139	-539859	
0–19	-54381	7098	-59583	-120351	-98128	-337119	-245149	-134469	
20–39	195180	393465	-69954	83427	-93794	-238953	-69128	-346922	
40–64	163128	45074	424388	410289	125673	-40786	41248	-277007	
65+	58813	62865	204200	151131	93656	344890	9811	218539	



СТАРЕЊЕ СТАНОВНИШТВА У СРБИЈИ КРОЗ ТРАДИЦИОНАЛНЕ ПОКАЗАТЕЉЕ

Индекси старења, по полу

	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011	2022
Укупно								
60+/0-14	34,69	39,18	64,28	66,62	95,17	143,13	173,49	203,12
60+/0-19	25,42	31,48	44,89	50,06	70,42	100,71	124,62	150,12
65+/0-14	22,97	24,3	41,83	50,64	60,23	105,42	121,95	153,73
65+/0-19	16,83	19,52	29,21	38,05	44,57	74,17	87,6	113,62
Мушко								
60+/0-14	28,68	33,15	57,11	57,36	80,77	121,19	147,32	173,84
60+/0-19	21,04	26,7	39,91	43,17	59,82	85,39	105,8	128,64
65+/0-14	18,76	19,63	36	43,32	49,1	86,82	99,95	128,56
65+/0-19	13,76	15,8	25,16	32,61	36,36	61,17	71,78	95,13
Женско								
60+/0-14	40,92	45,44	71,77	76,41	110,38	144,07	201,19	234,24
60+/0-19	29,95	36,43	50,07	57,3	81,59	101,23	144,57	172,89
65+/0-14	27,33	29,16	47,92	58,38	71,98	102,83	145,24	180,48
65+/0-19	20	23,38	33,43	43,78	53,21	72,25	104,37	133,21

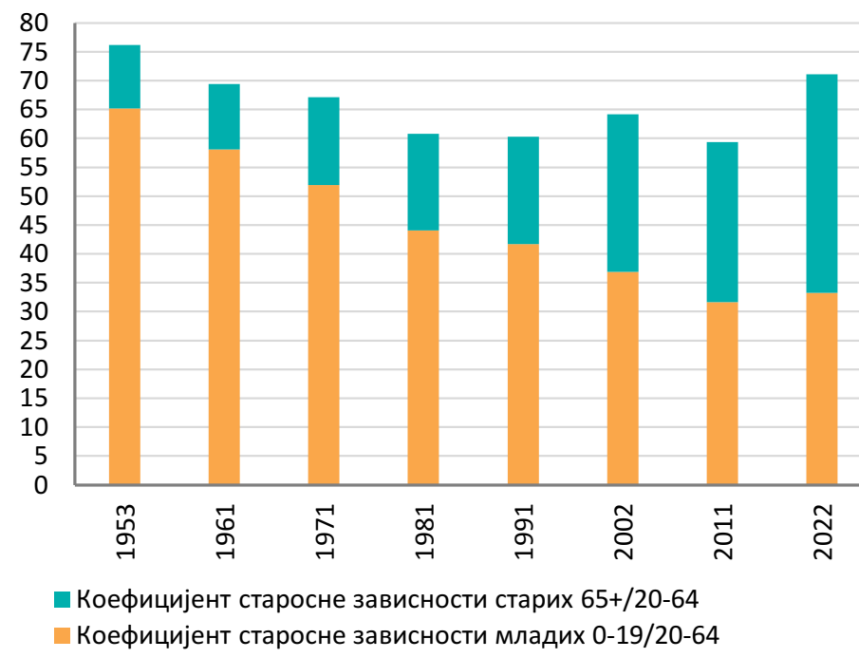
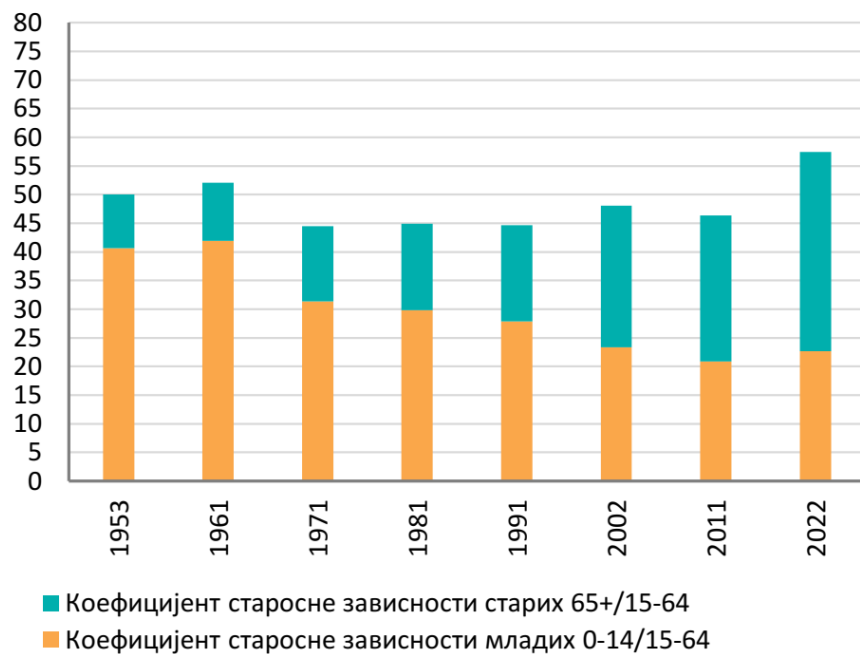
СТАРЕЊЕ СТАНОВНИШТВА У СРБИЈИ КРОЗ ТРАДИЦИОНАЛНЕ ПОКАЗАТЕЉЕ

Просечна и медијална старост, по полу

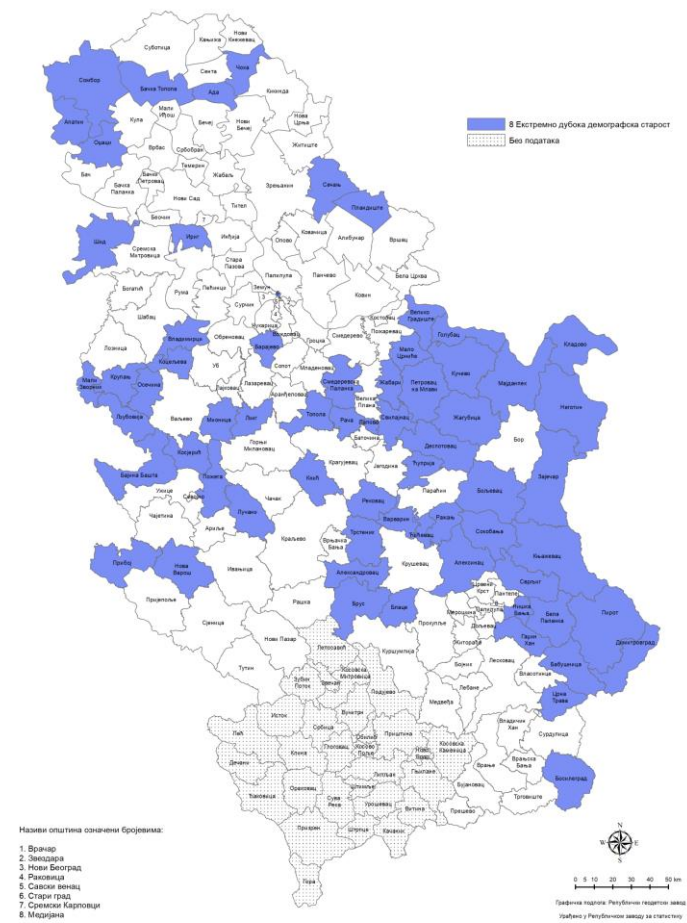
	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011	2022
Укупно								
Просечна старост	29,9	31,3	33,8	35,6	37,5	40,1	42,2	43,8
Медијална старост	26,3	29,1	32,7	34	37,2	40,7	42,7	44,9
Мушко								
Просечна старост	29	30,4	32,9	34,6	36,4	38,9	40,7	42,4
Медијална старост	25,2	28,1	31,6	32,9	36,1	39,2	40,9	43,3
Женско								
Просечна старост	30,8	32,2	34,7	36,5	38,5	40,1	43,3	45,2
Медијална старост	27,3	30	33,8	35	38,2	40,9	44,5	46,6

СТАРЕЊЕ СТАНОВНИШТВА У СРБИЈИ КРОЗ ТРАДИЦИОНАЛНЕ ПОКАЗАТЕЉЕ

Коефицијенти зависности младих, старих и укупна старосна зависност



СТАРЕЊЕ СТАНОВНИШТВА У СРБИЈИ КРОЗ ТРАДИЦИОНАЛНЕ ПОКАЗАТЕЉЕ



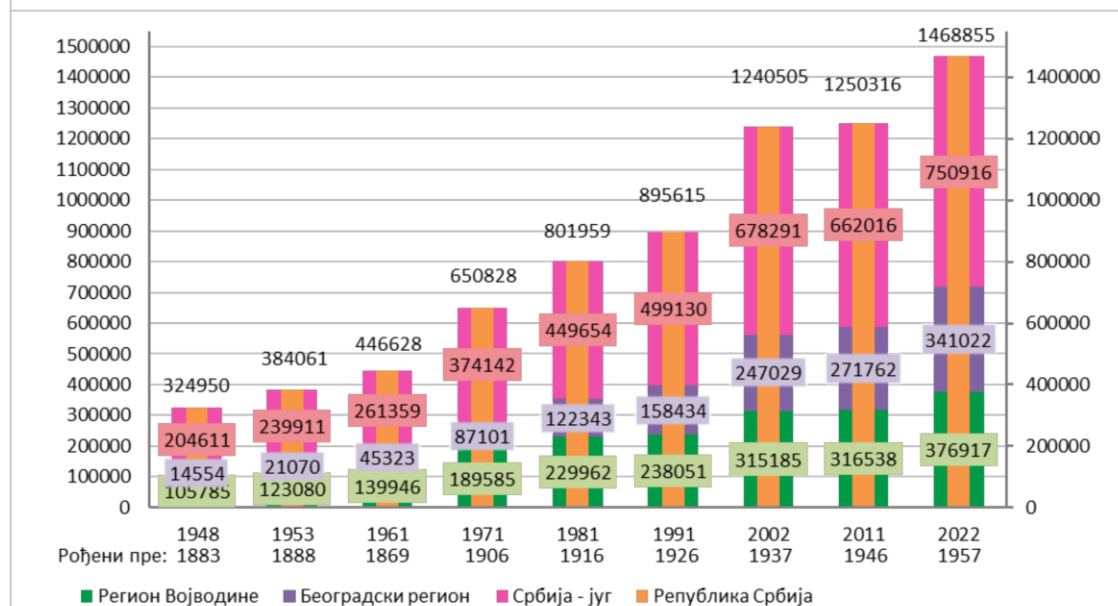
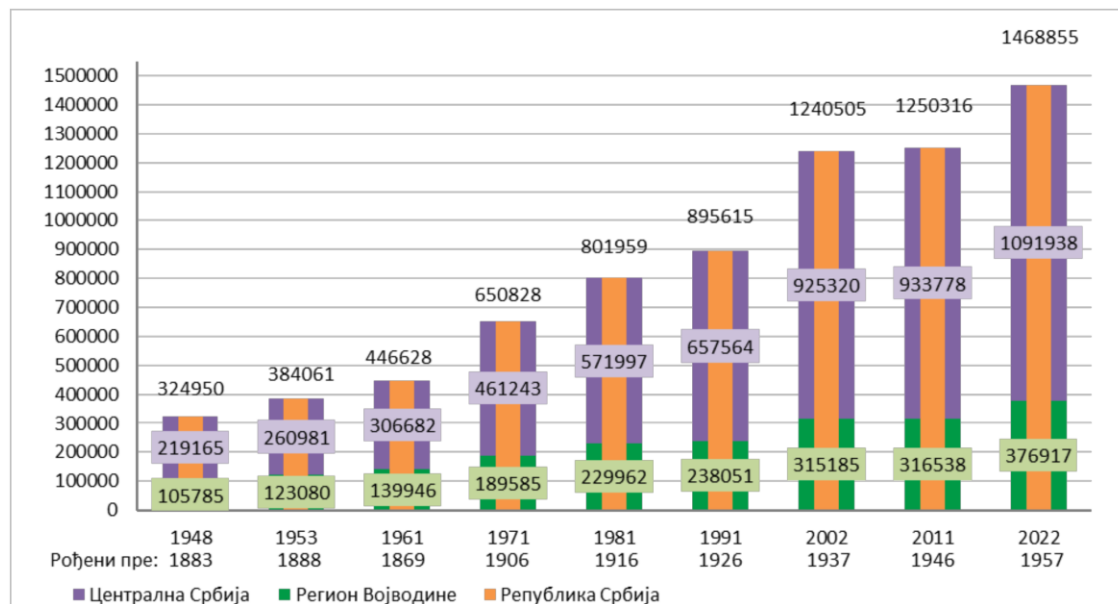
Стадијуми старења становништва, по полу, 1953–2022.

	III	IV	V	VI	VII
	Демографска зрелост	Праг демографске старости	Демографска старост	Дубока демографска старост	Најдубља демографска старост
Укупно	1953	1961, 1971	1981, 1991	2002, 2011	2022
Мушко	1953, 1961	1971, 1981	1991	2002, 2011	2022
Женско		1953, 1961, 1971	1981, 1991	2002	2011, 2022

Извор: Стојиљковић Ђаатовић (2023)

Општине/градови са екстремном демографском старошћу у Србији, Попис 2022.

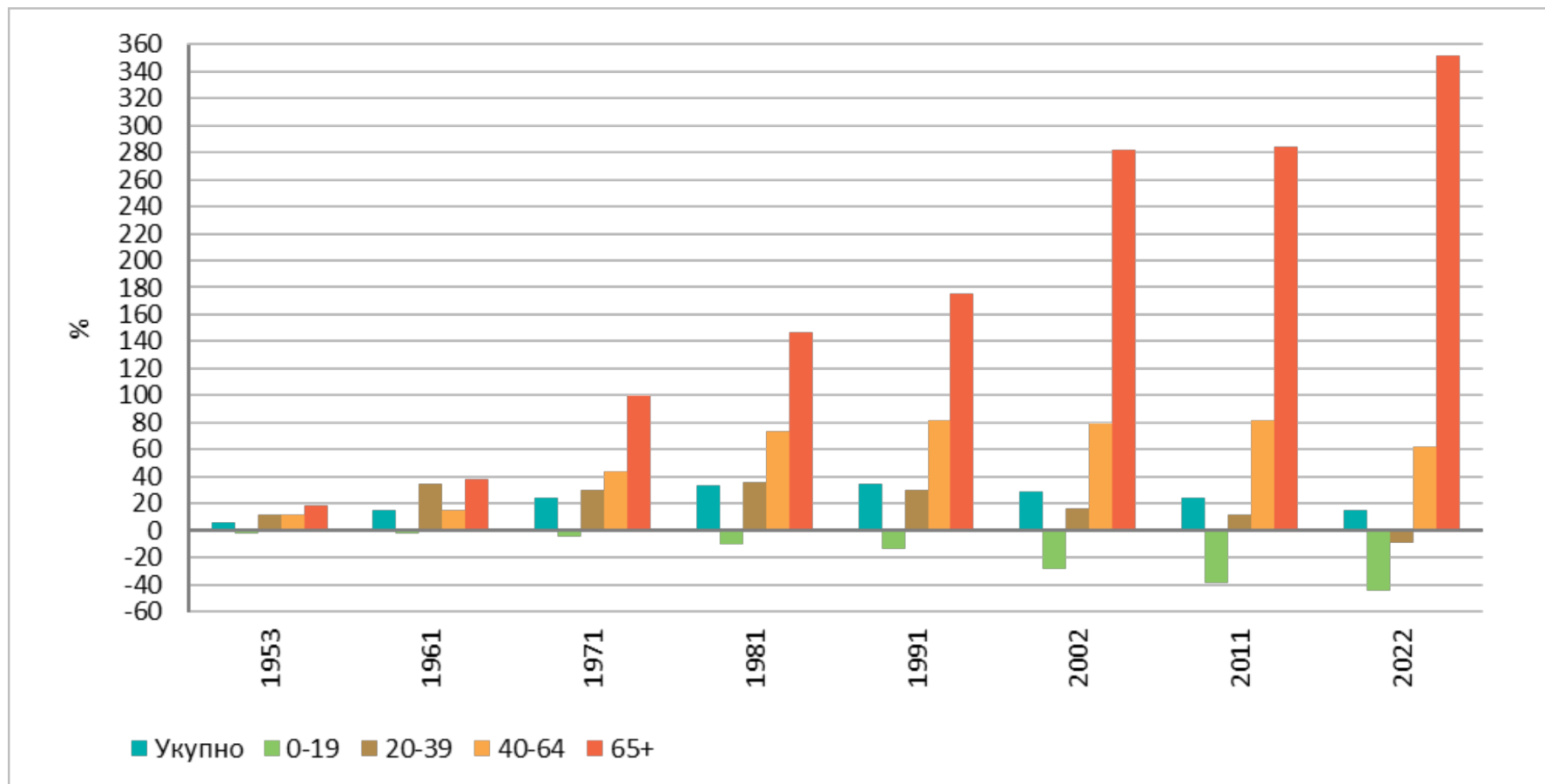
2. Динамика пораста и размештај старијег становништва



Број старих 65 и више година по макроцелинама, 1948–2022.

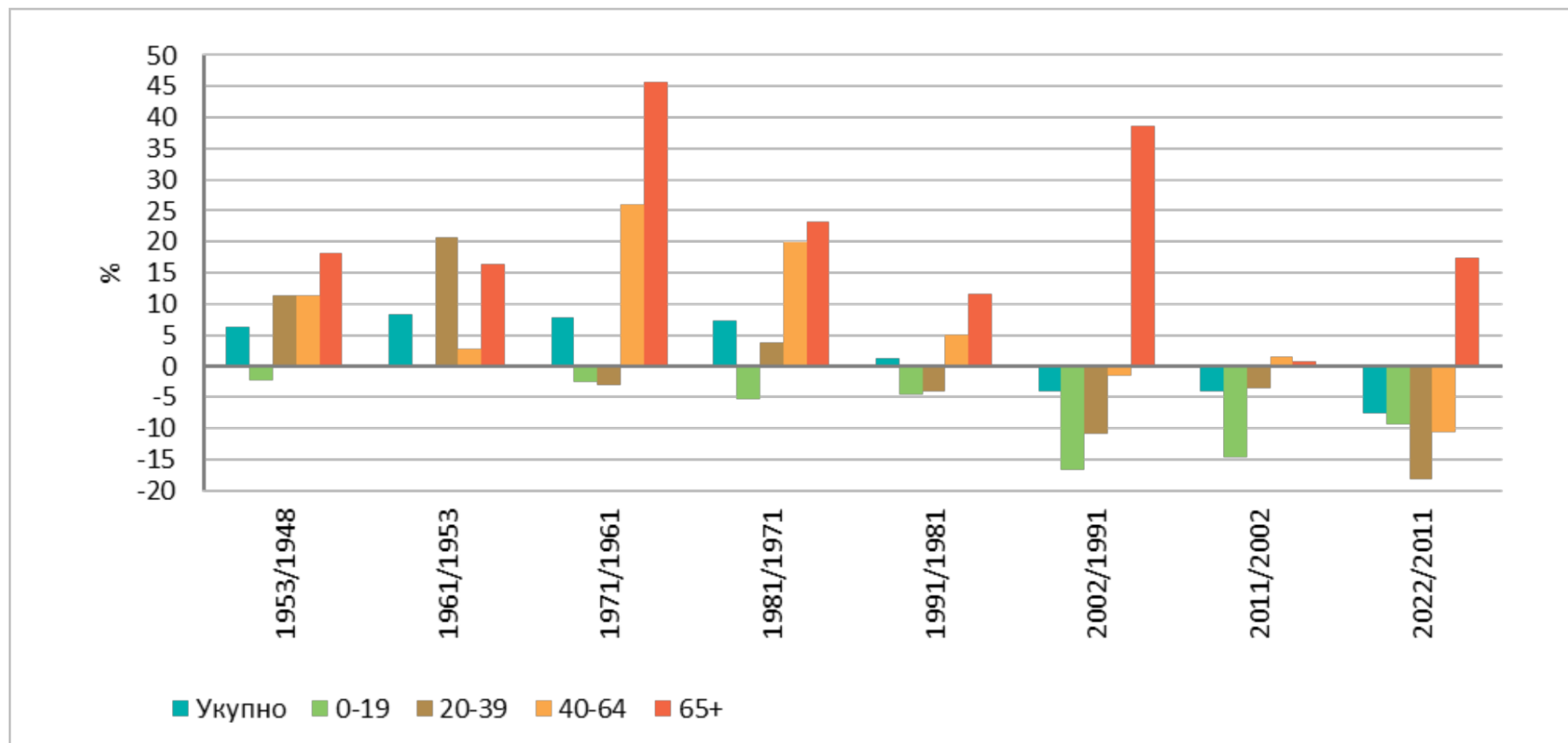
2. Динамика пораста и размештај старијег становништва

Процентуални пораст/пад великих старосних група у односу на 1948. годину

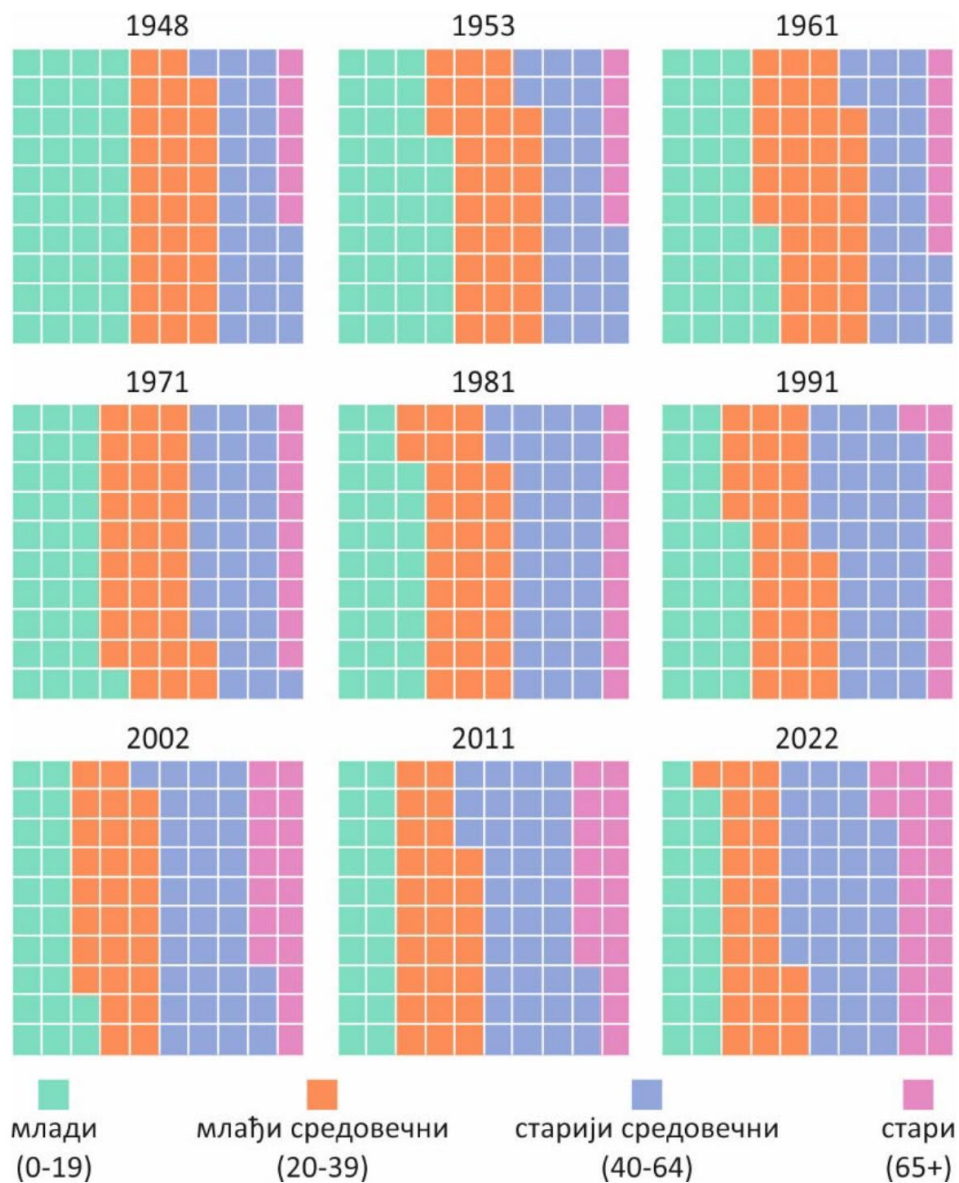


2. Динамика пораста и размештај старијег становништва

Међупописни процентуални пораст/пад великих старосних група



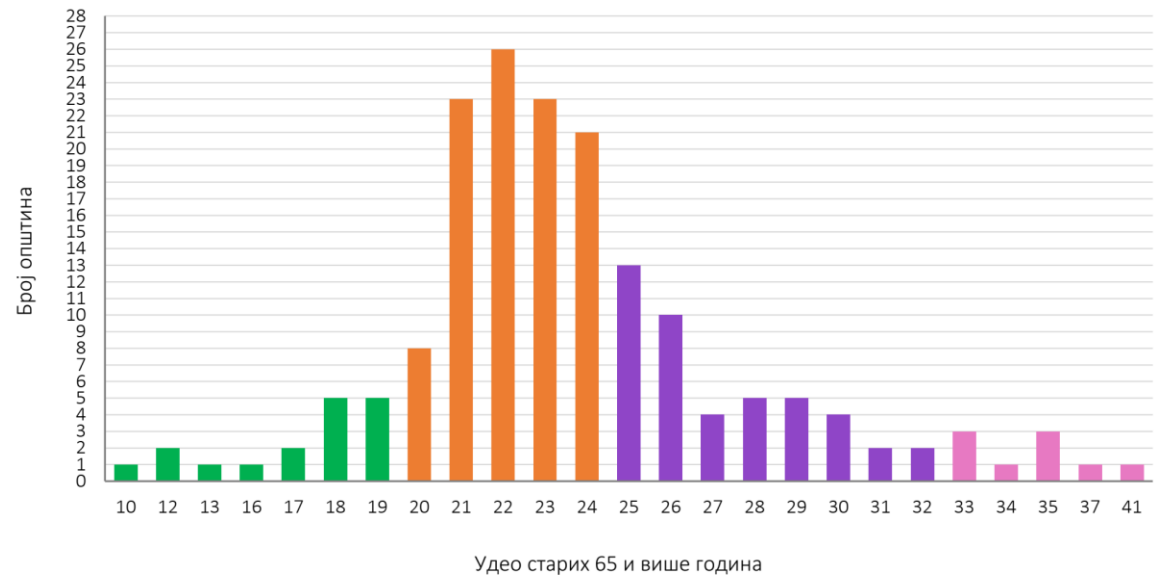
Удели великих старосних група у укупном становништву, 1948–2022.



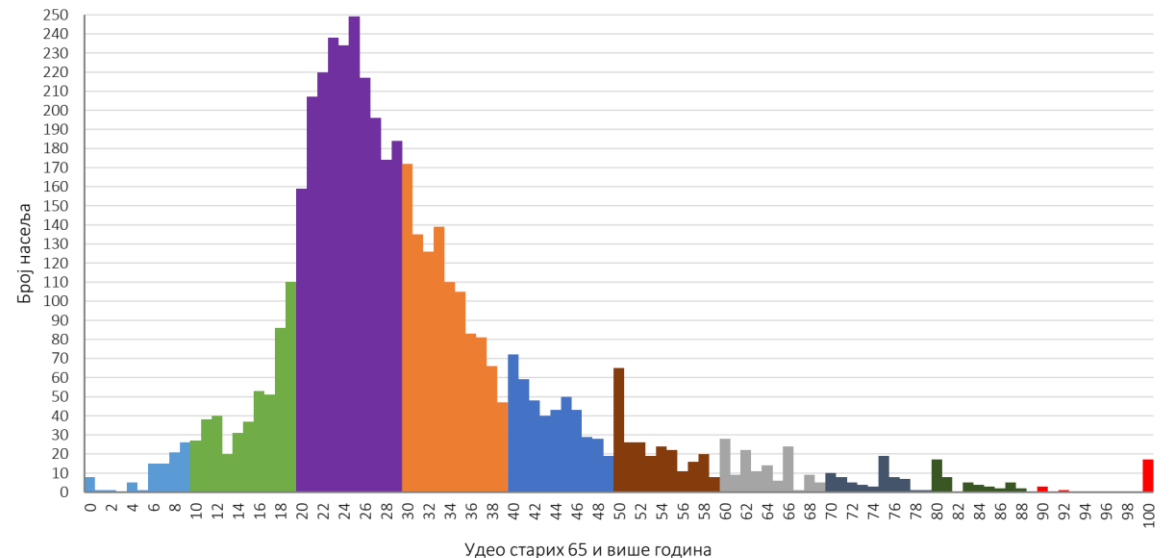
22,1%

2. Динамика пораста и размештај старијег становништва

Процентуална дистрибуција старих 65 и више година по општинама/градовима, Попис 2022.



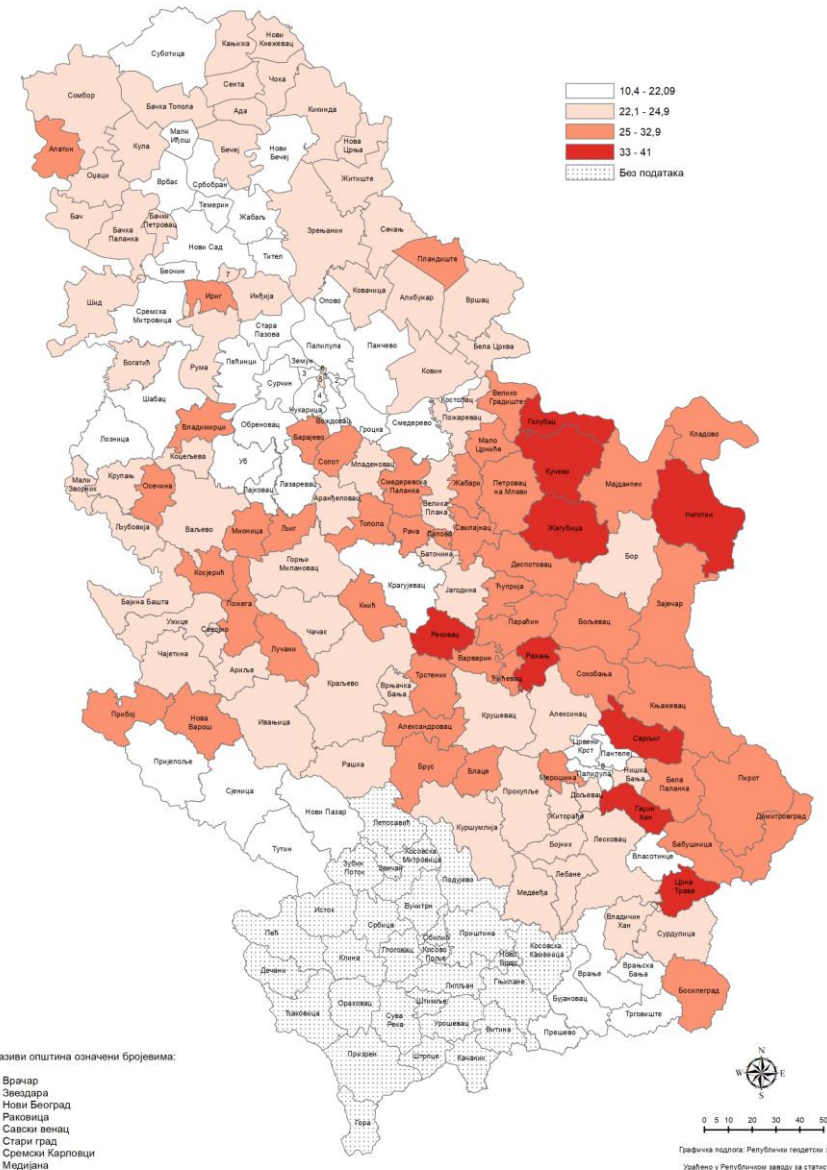
Процентуална дистрибуција старих 65 и више година по насељима, Попис 2022.



2. Динамика пораста и размештај старијег становништва

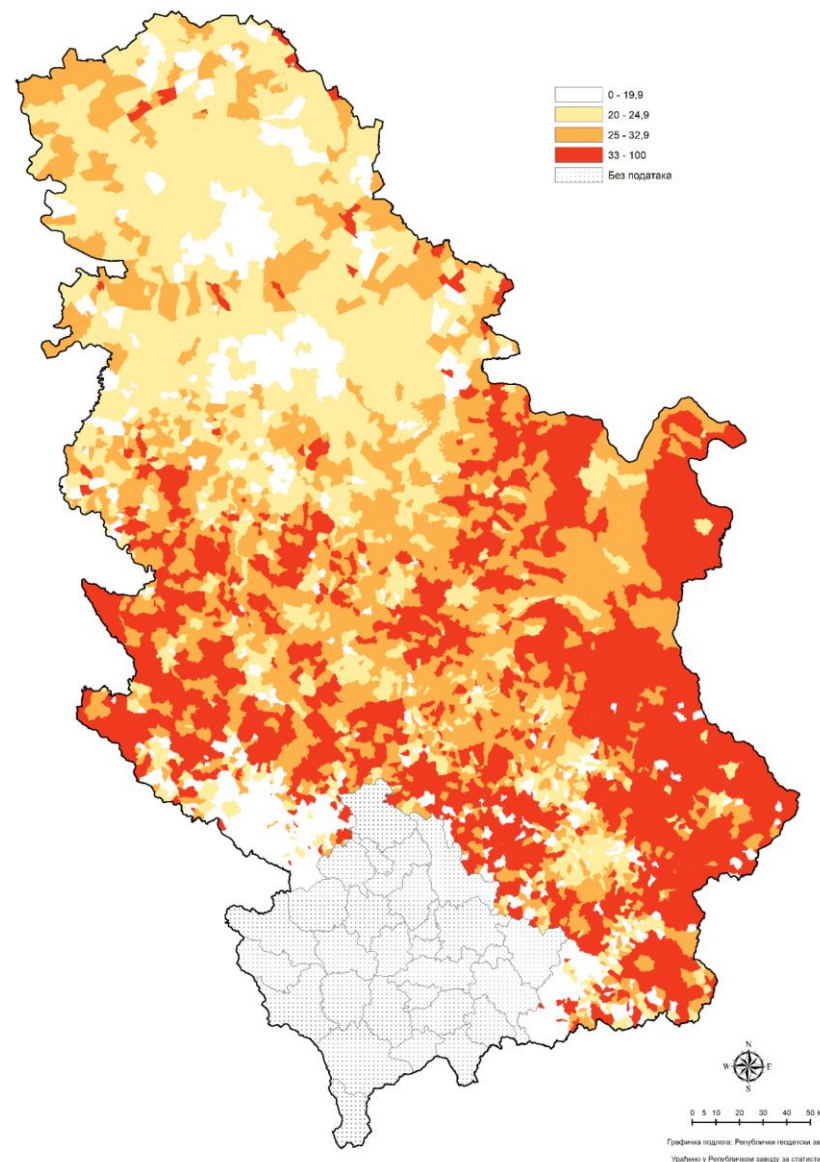
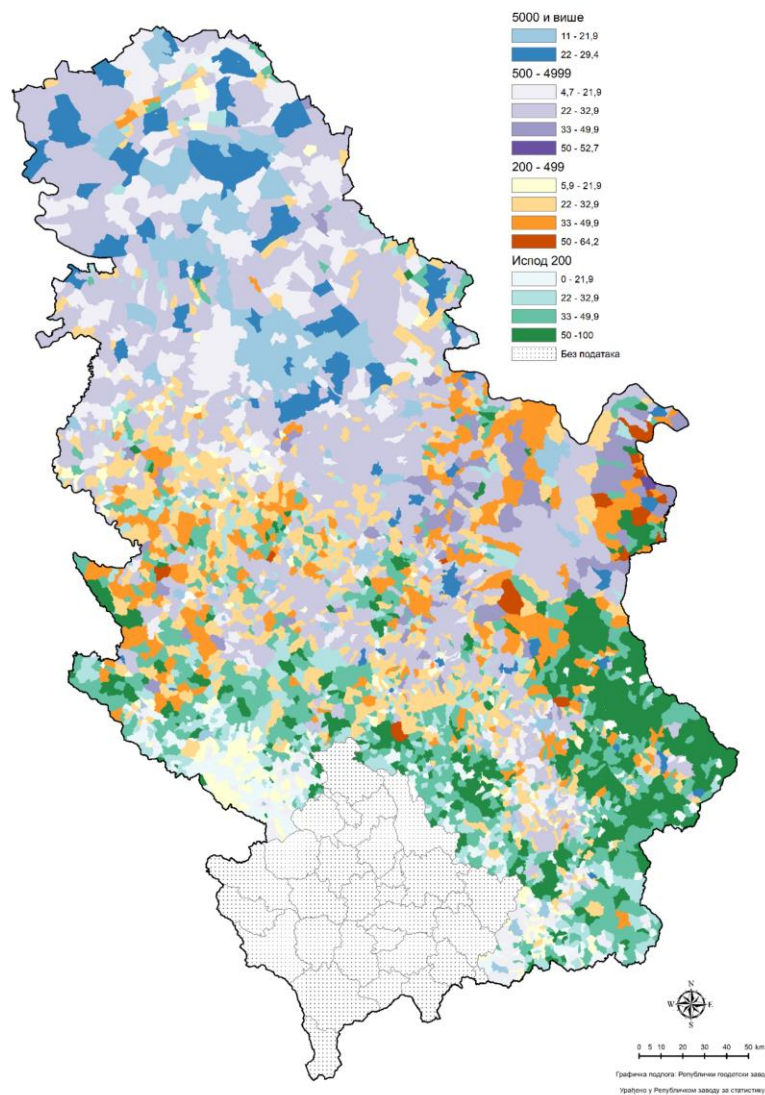
Ниже вредности удела старије популације имају:

- Општине/градови које су **најкасније** ушле у **транзицију** наталитета
- **Универзитетски центари**
- **Популационо већи градови и општине** јер имају већу способност ревитализације имиграционом компонентом
- Дејство **Београда и Новог Сада** на непосредну околину створило је „**архипелаге**“ општина/градова са нижим процентом старих 65 и више година



Дистрибуција становништва старости 65 и више година према величини насеља, Попис 2022

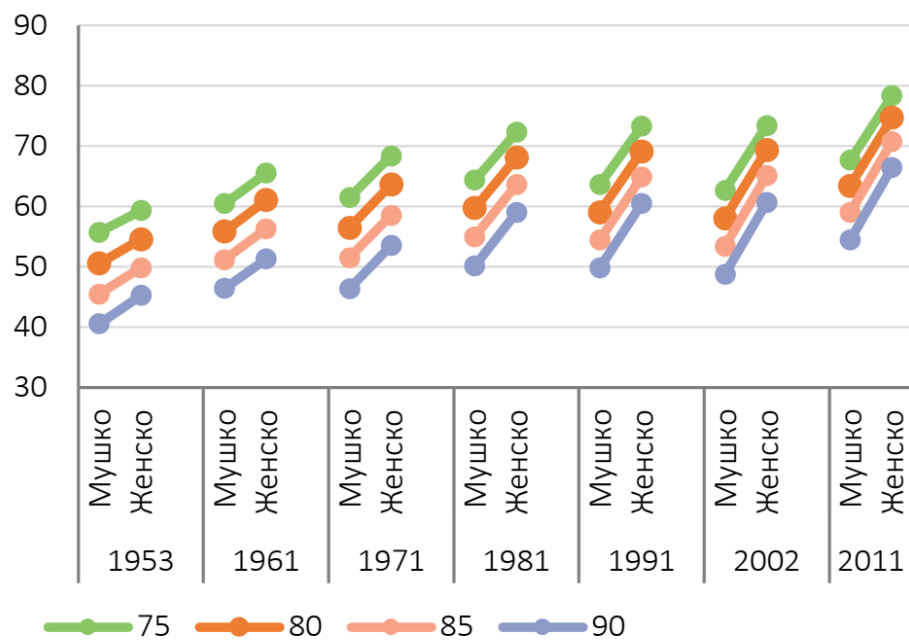
Удео старих 65 и више година по насељима, Попис 2022. (%)



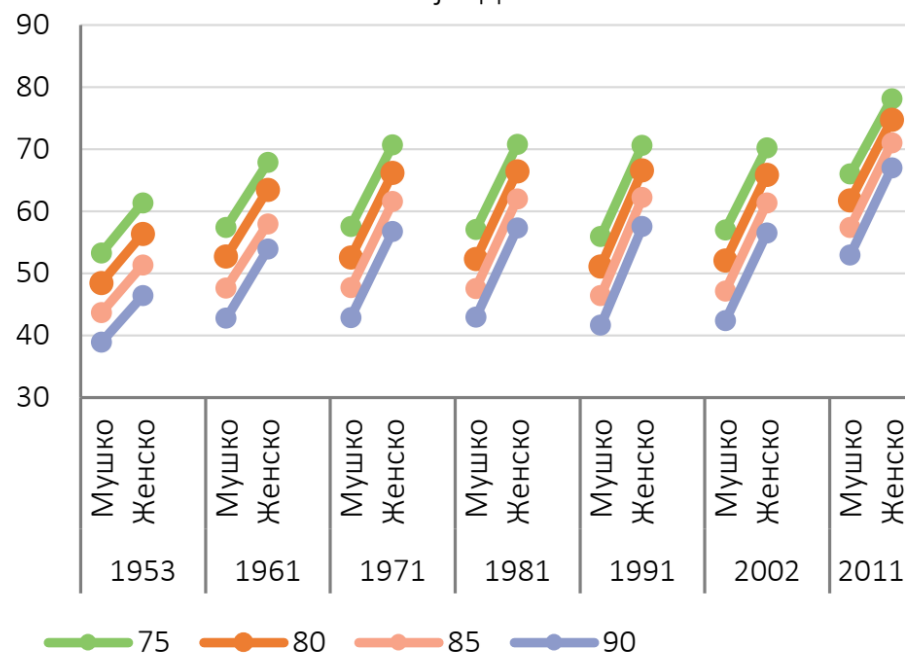
ПОЛНИ САСТАВ

Вероватноће да ће лице старости 65 година доживети 75, 80, 85 и 90 година

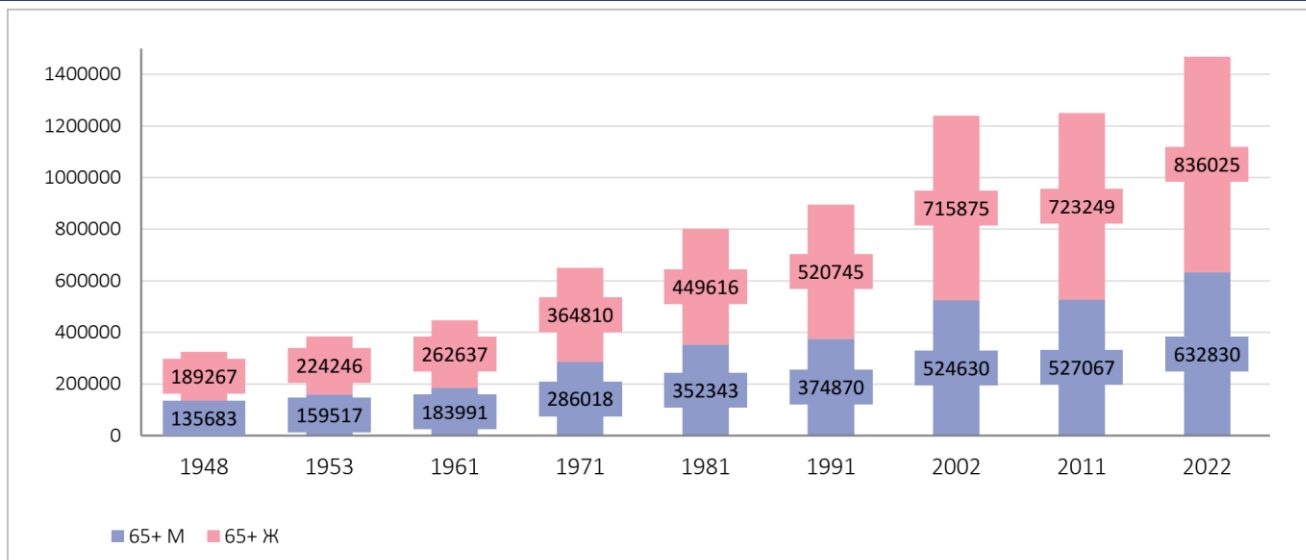
Централна Србија



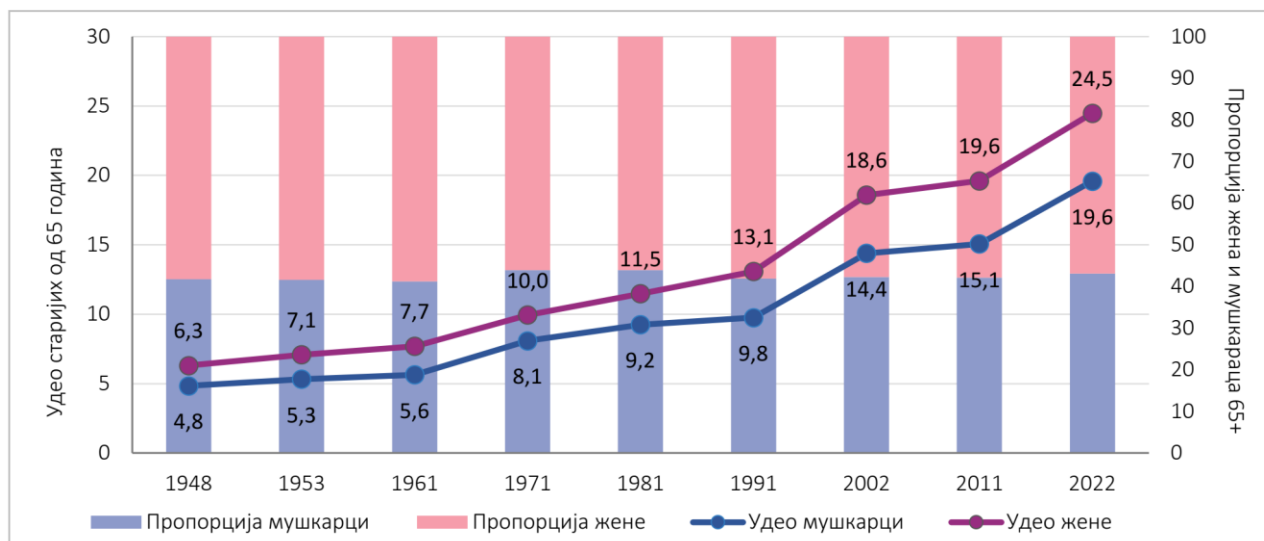
Војводина



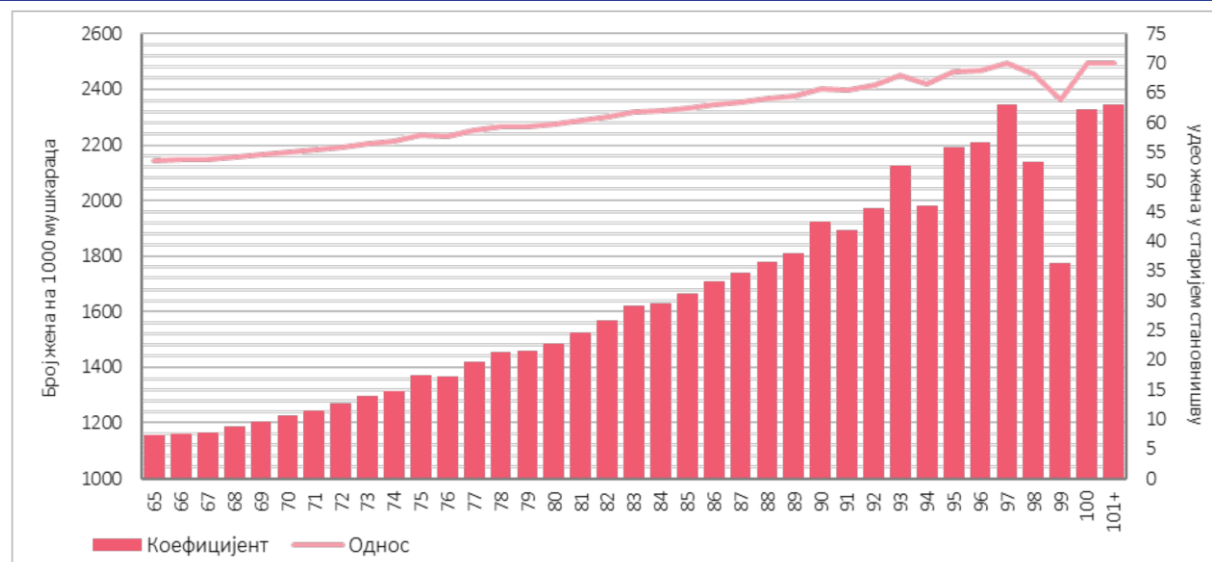
Број мушкараца и жена старости 65 и више година, 1948–2022.



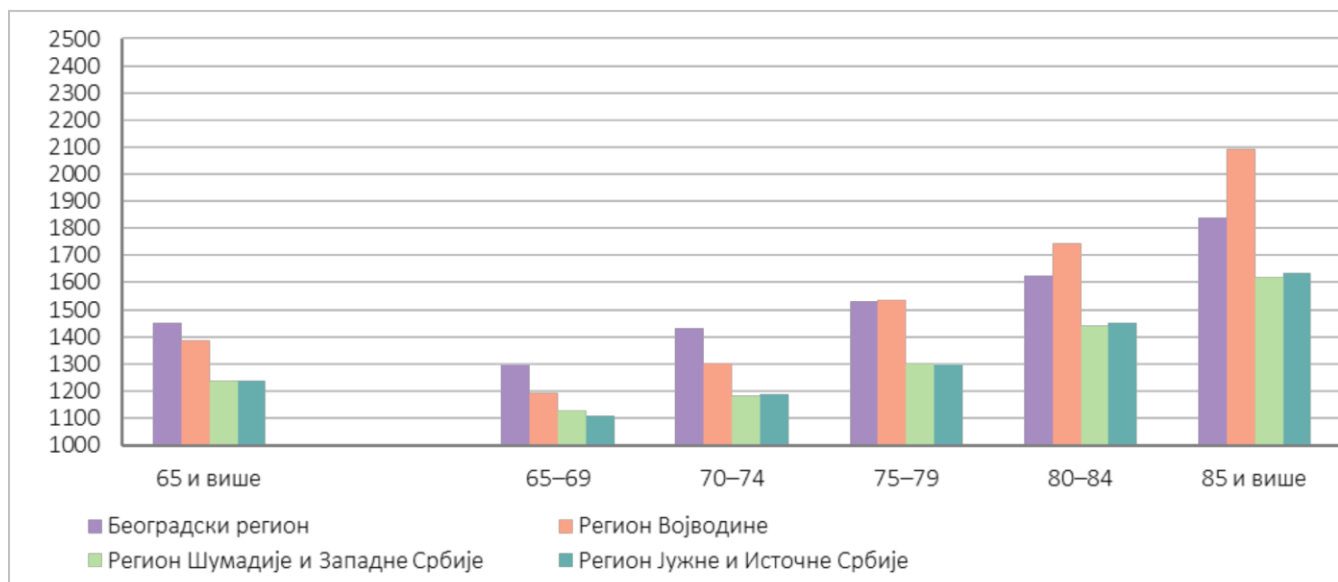
Удео и пропорција старих 65 и више година по полу, 1948–2022.

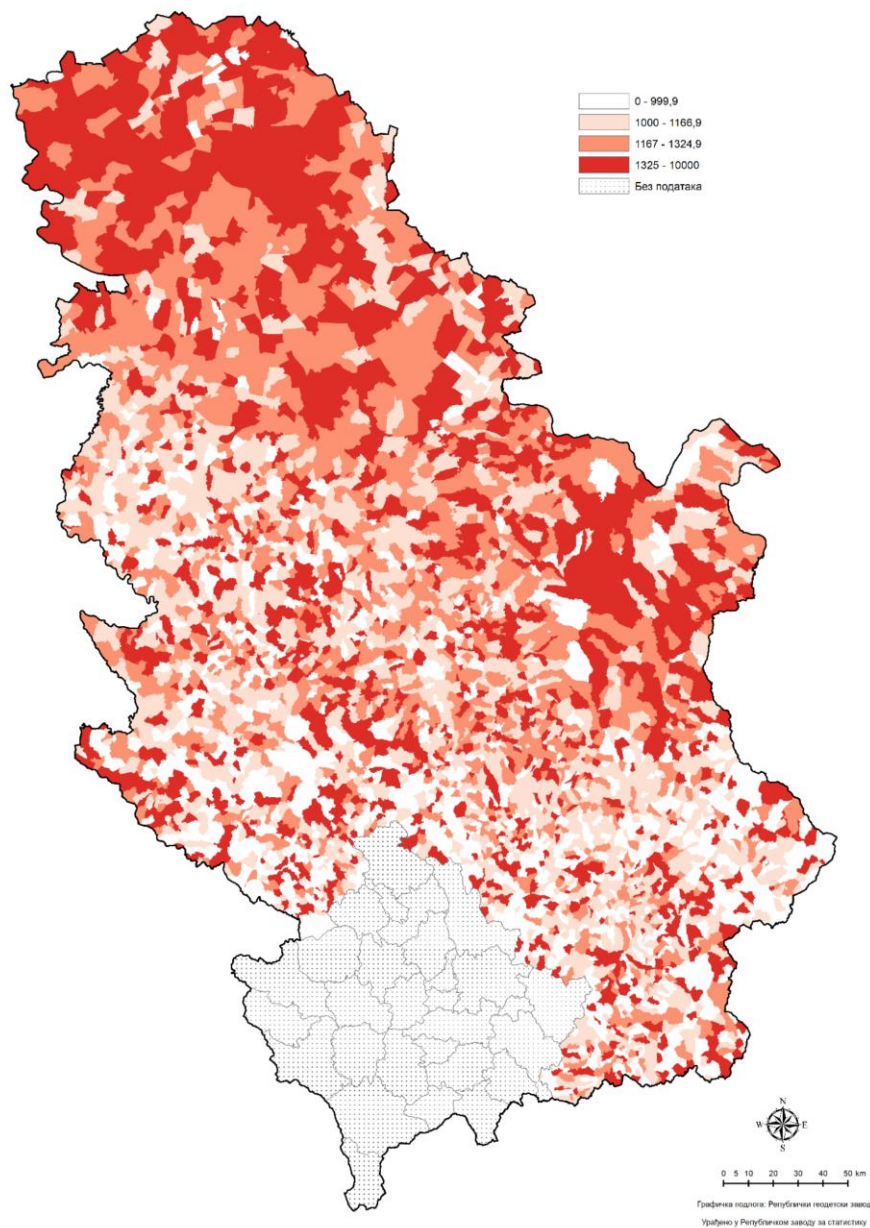


Коефицијент феминитета и удео жена у старијем становништву, Попис 2022.

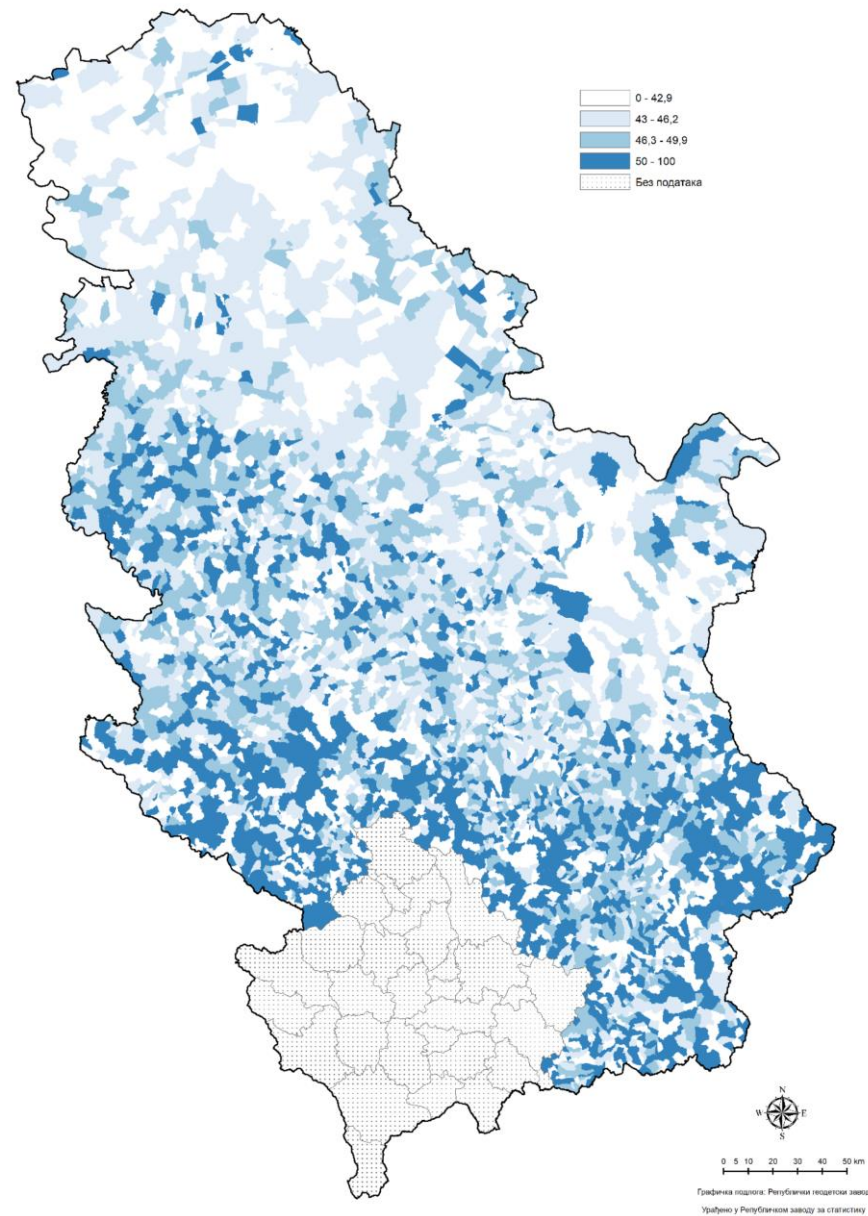


Коефицијенти феминитета старијег становништва, по регионима, Попис 2022.





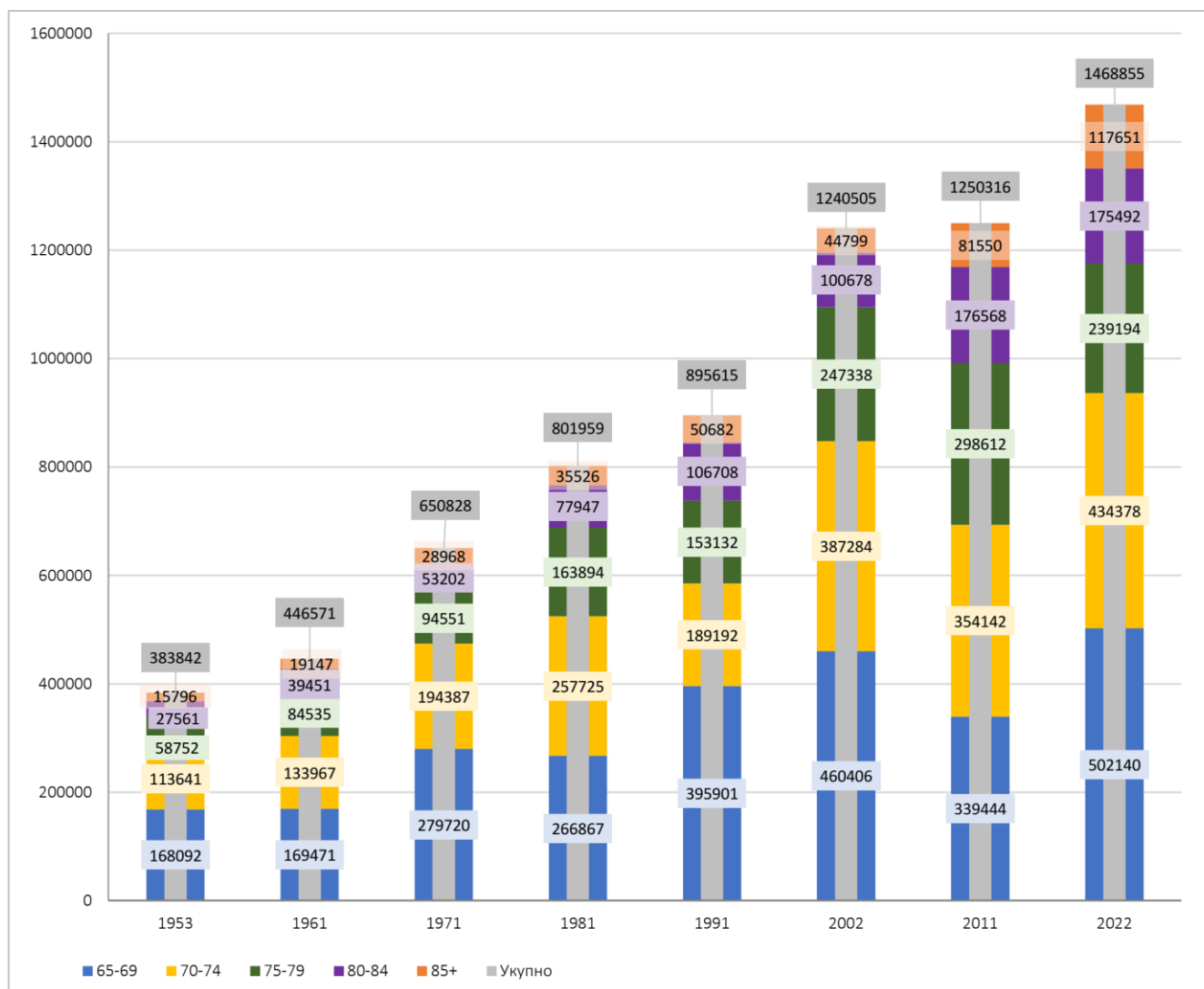
Коефицијент феминитета старих 65 и више година на нивоу насеља, Попис 2022.



Удео мушкараца старих 65 и више година по насељима, Попис 2022.

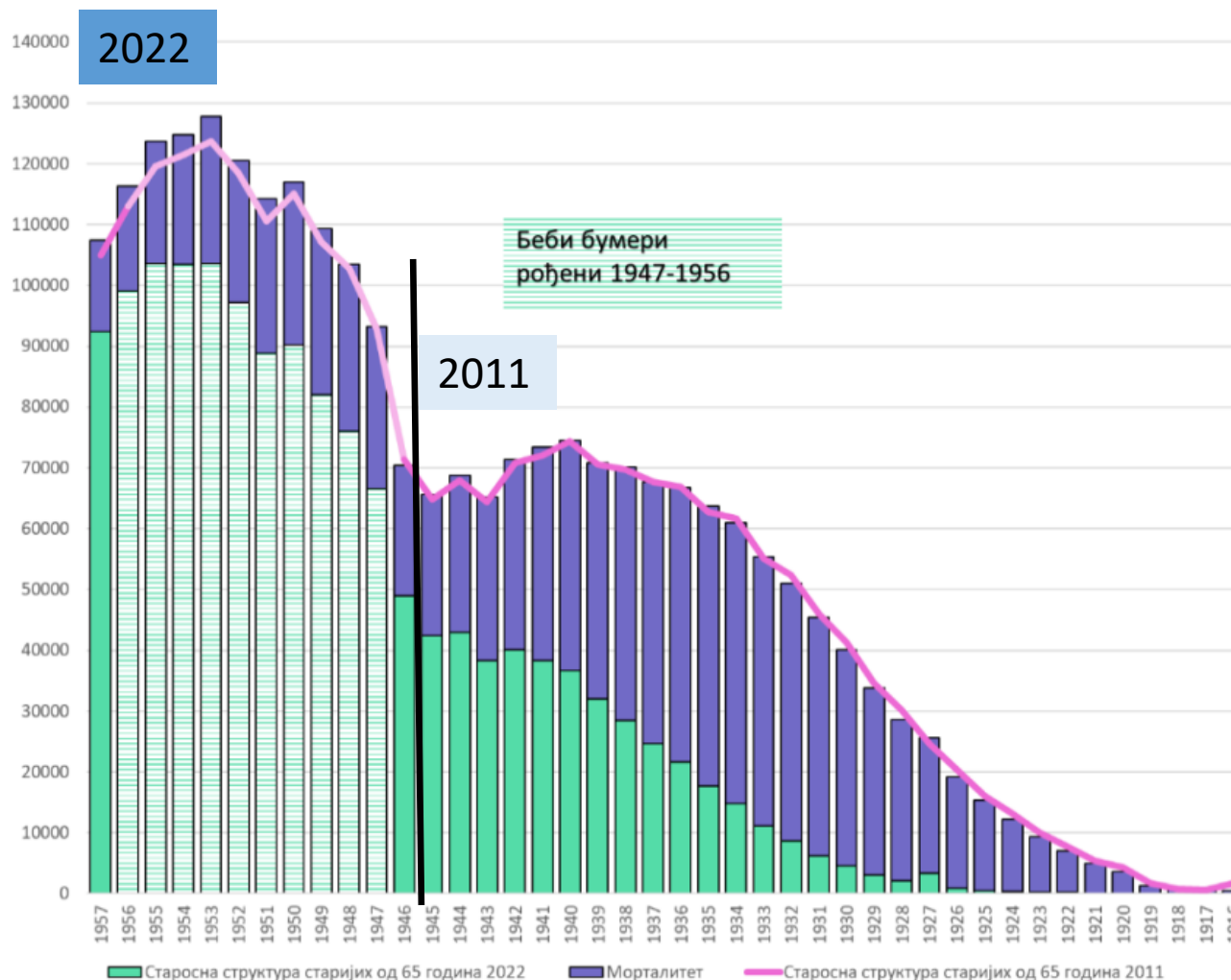
КОХОРТНА ДИМЕНЗИЈА СТАРОСТИ

Дистрибуција лица старости 65 и више година по старосним групама, 1953-2022.



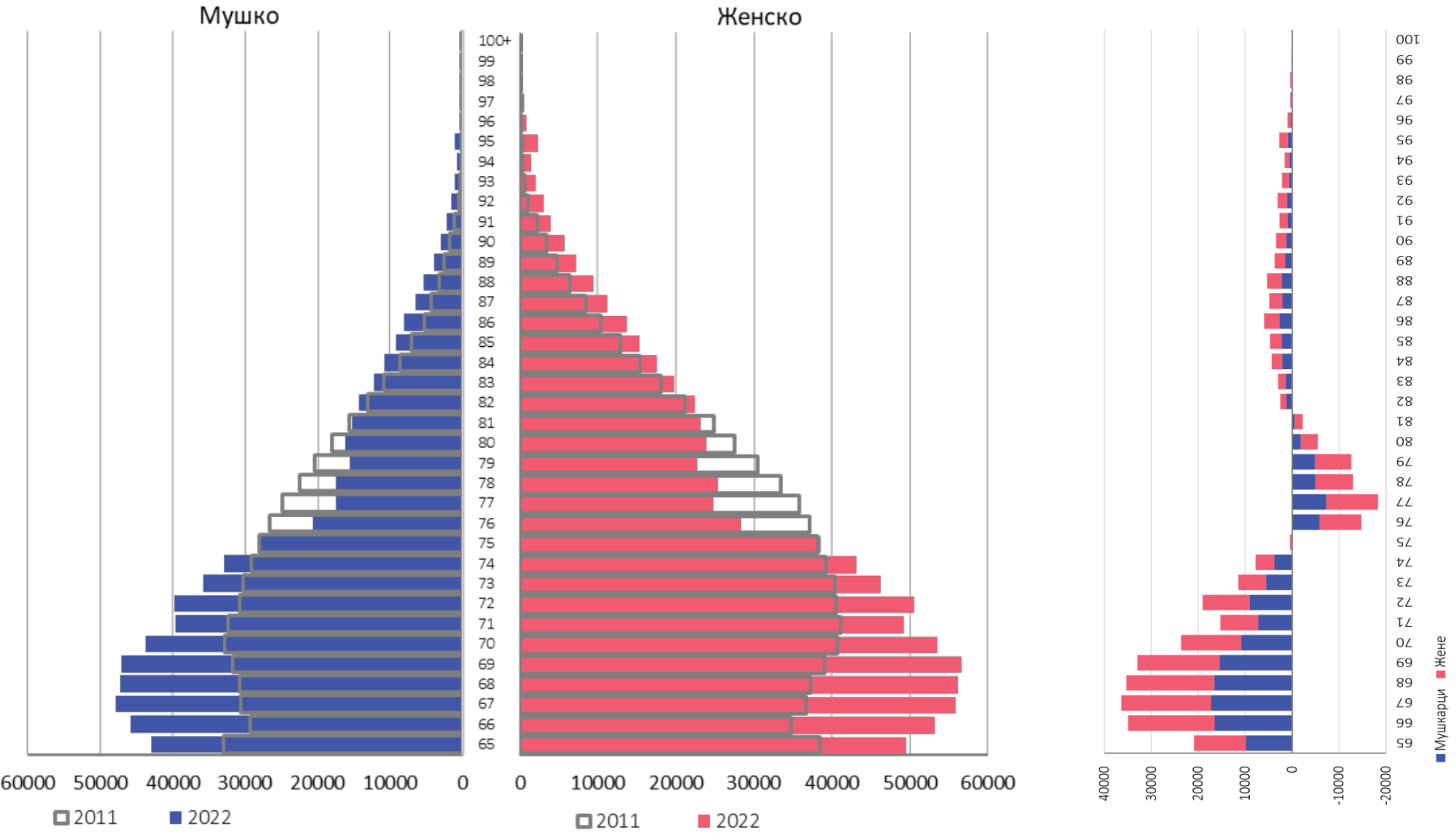
КОХОРТНА ДИМЕНЗИЈА СТАРОСТИ

Старосна структура по појединачним годинама у 2011. и 2022. години и кохортни морталитет



Старосна пирамида старијег становништва,
пописи 2011. и 2022.

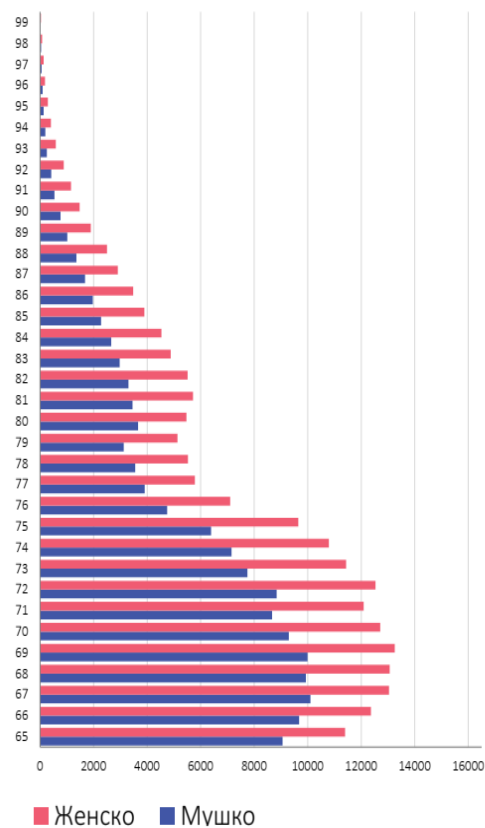
Апсолутни пораст/пад
појединих кохорти старијих



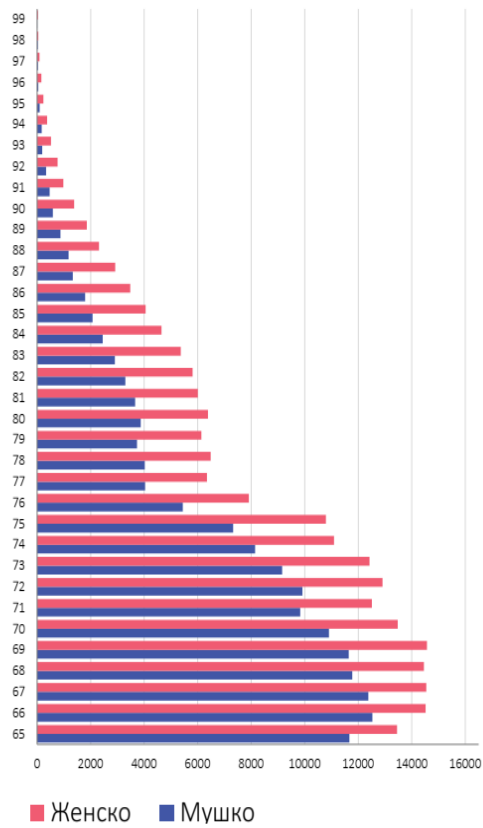
КОХОРТНА ДИМЕНЗИЈА СТАРОСТИ

Старосна структура становништва старости 65 и више година по регионима, Попис 2022.

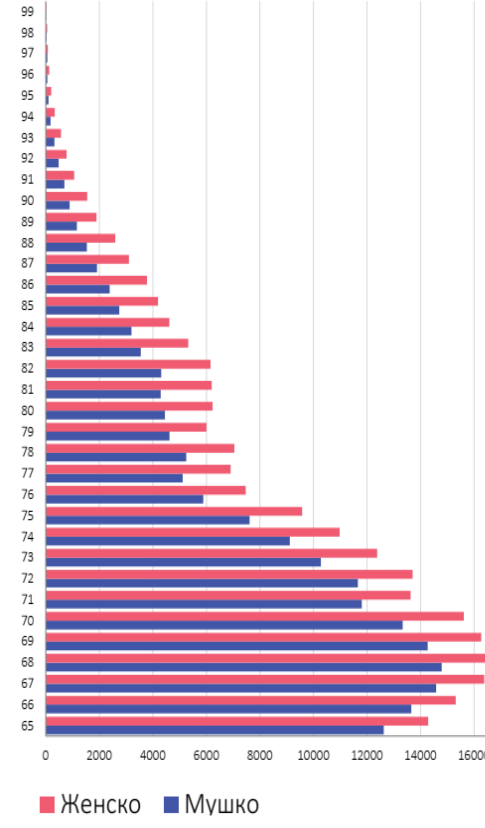
Београдски регион



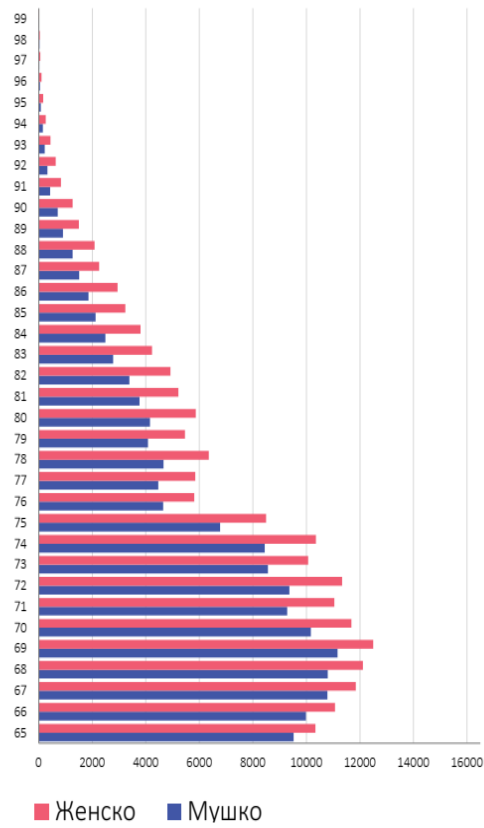
Регион Војводине



Регион Шумадије и Западне Србије



Регион Јужне и Источне Србије



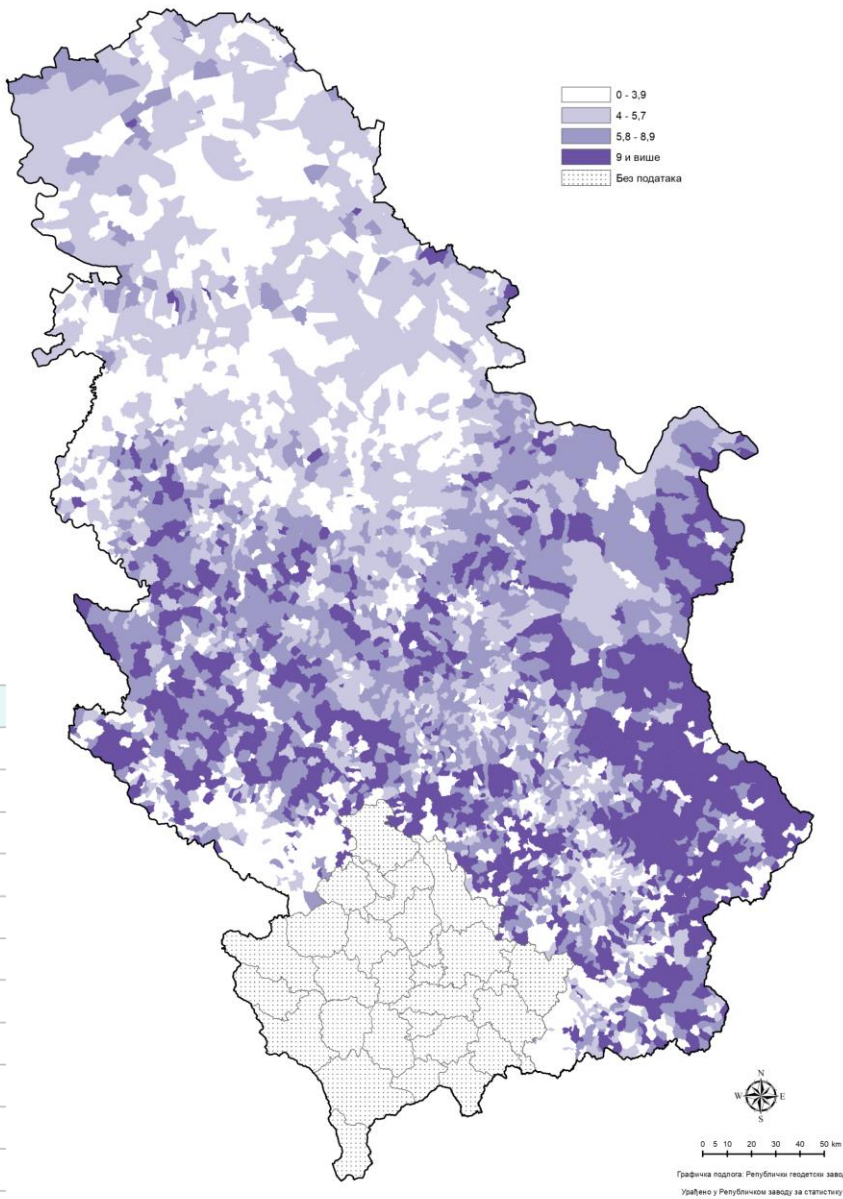
Удео старих 80 и више година по насељима, Попис 2022.

Удео становништва старог 80 и више година у старијем од 64 године, по полу, 1953–2022

Рођени пре	Година пописа	Укупно	Мушко	Женско
Удео у старом				
1873	1953	11,30	10,49	11,87
1881	1961	13,12	11,71	14,11
1891	1971	12,63	10,45	14,33
1901	1981	14,15	12,47	15,47
1911	1991	17,54	16,59	18,22
1922	2002	11,98	10,33	13,18
1931	2011	20,14	17,64	21,97
1942	2022	19,96	17,52	21,80

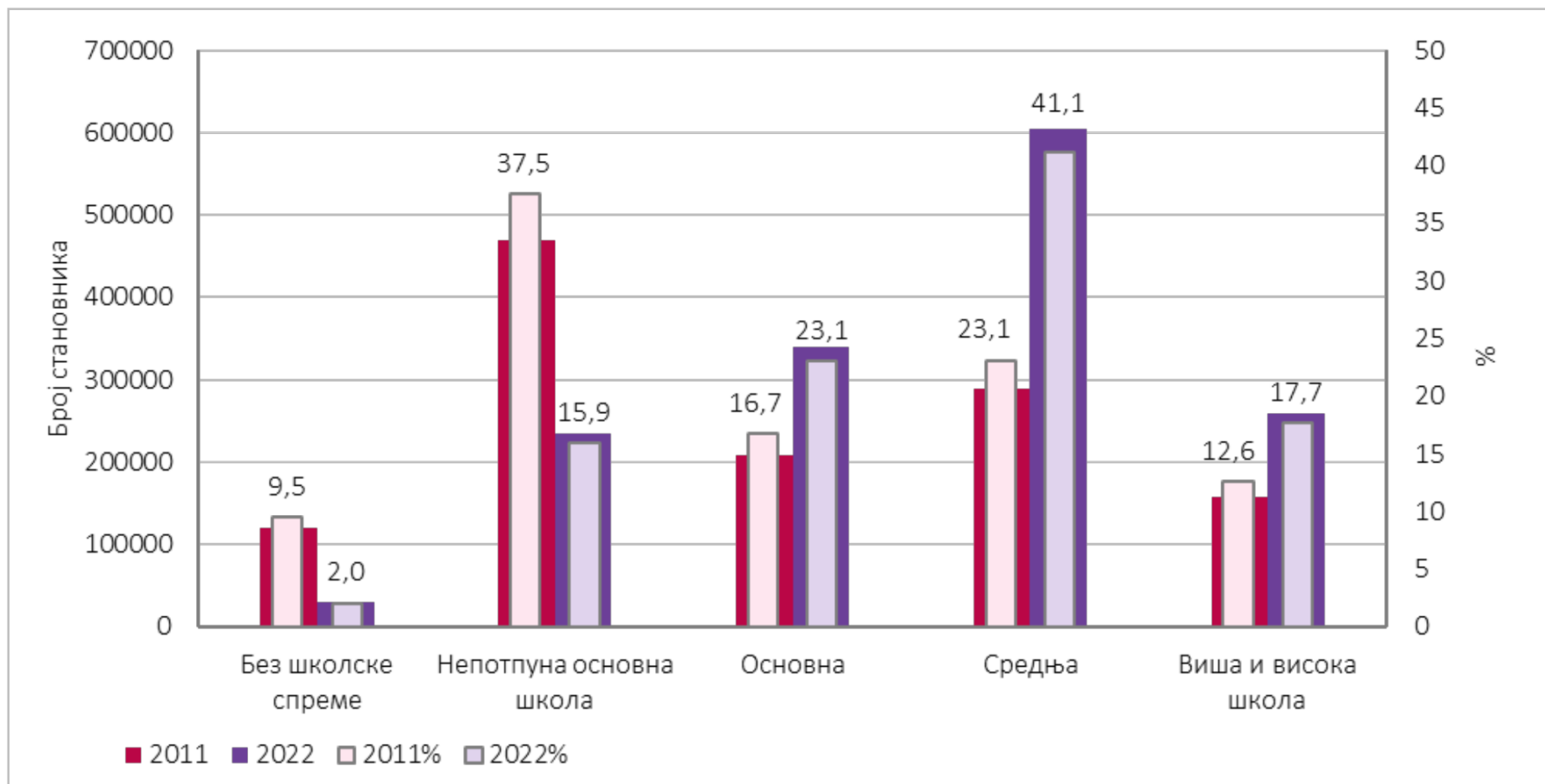
Број и удео старих 80 и више година, по регионима и полу, Попис 2022.

	Укупно	Мушко	Женско
Београдски регион	72980	26906	46074
Регион Војводине	72842	25391	47451
Регион Шумадије и Западне Србије	81193	32340	48853
Регион Јужне и Источне Србије	66128	26254	39874
Регион Косово и Метохија	...	...	...
%			
Београдски регион	4,34	3,39	5,19
Регион Војводине	4,19	3,00	5,30
Регион Шумадије и Западне Србије	4,46	3,61	5,29
Регион Јужне и Источне Србије	4,70	3,77	5,62
Регион Косово и Метохија	...	...	...



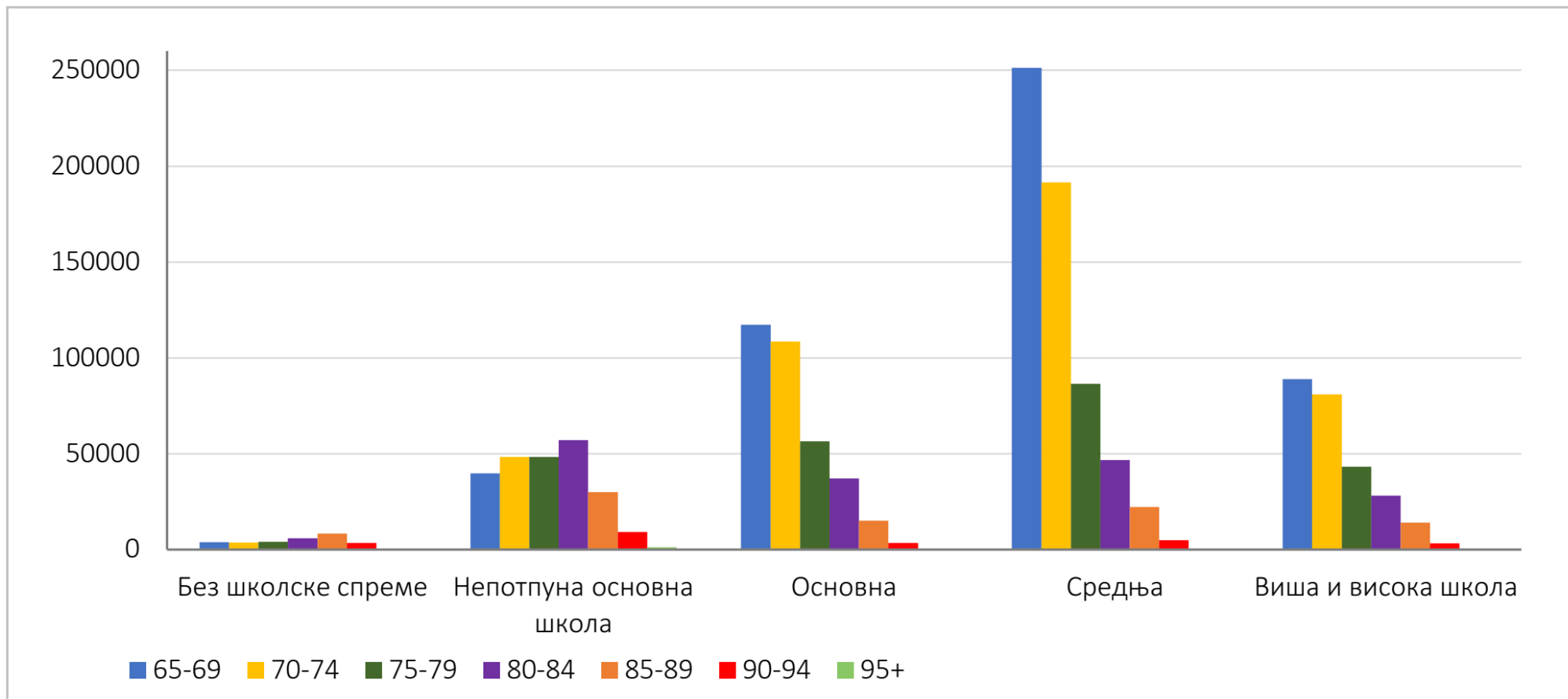
ОБРАЗОВНА СТРУКТУРА СТАРИЈИХ

Школска спрема старијих, апсолутни бројеви и удели, пописи 2011. и 2022.

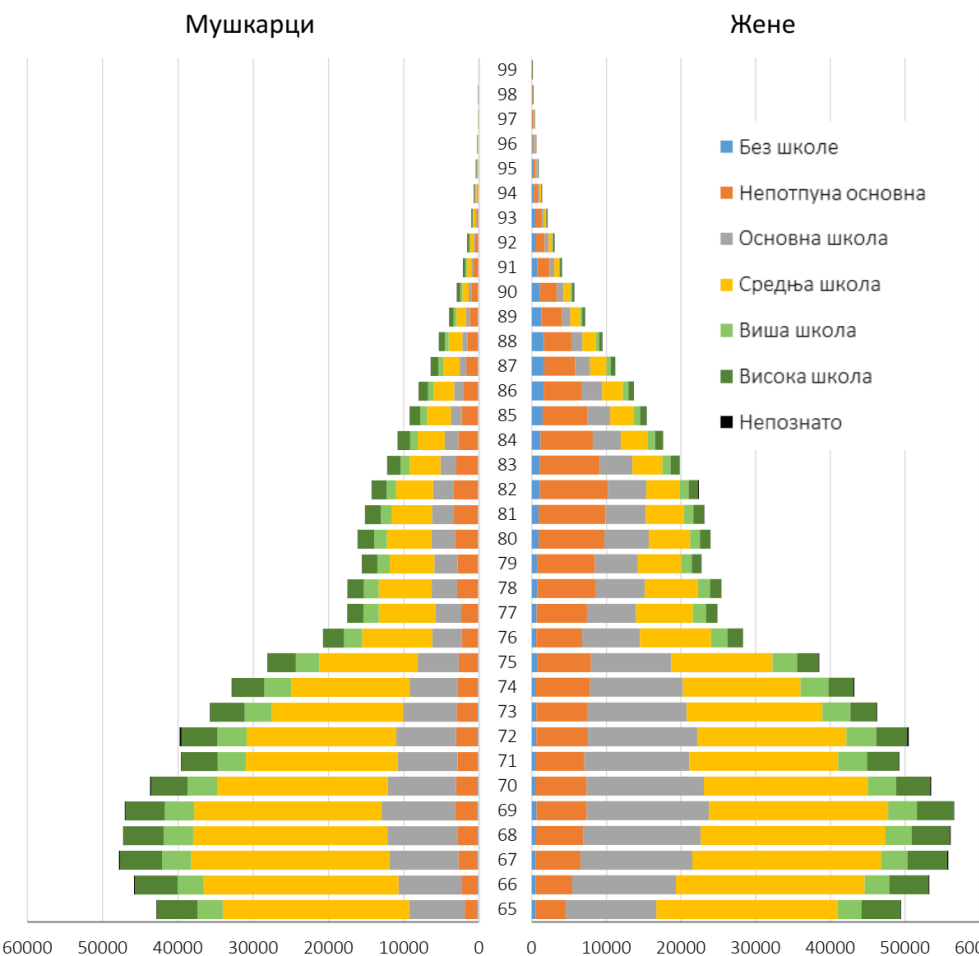


ОБРАЗОВНА СТРУКТУРА СТАРИЈИХ

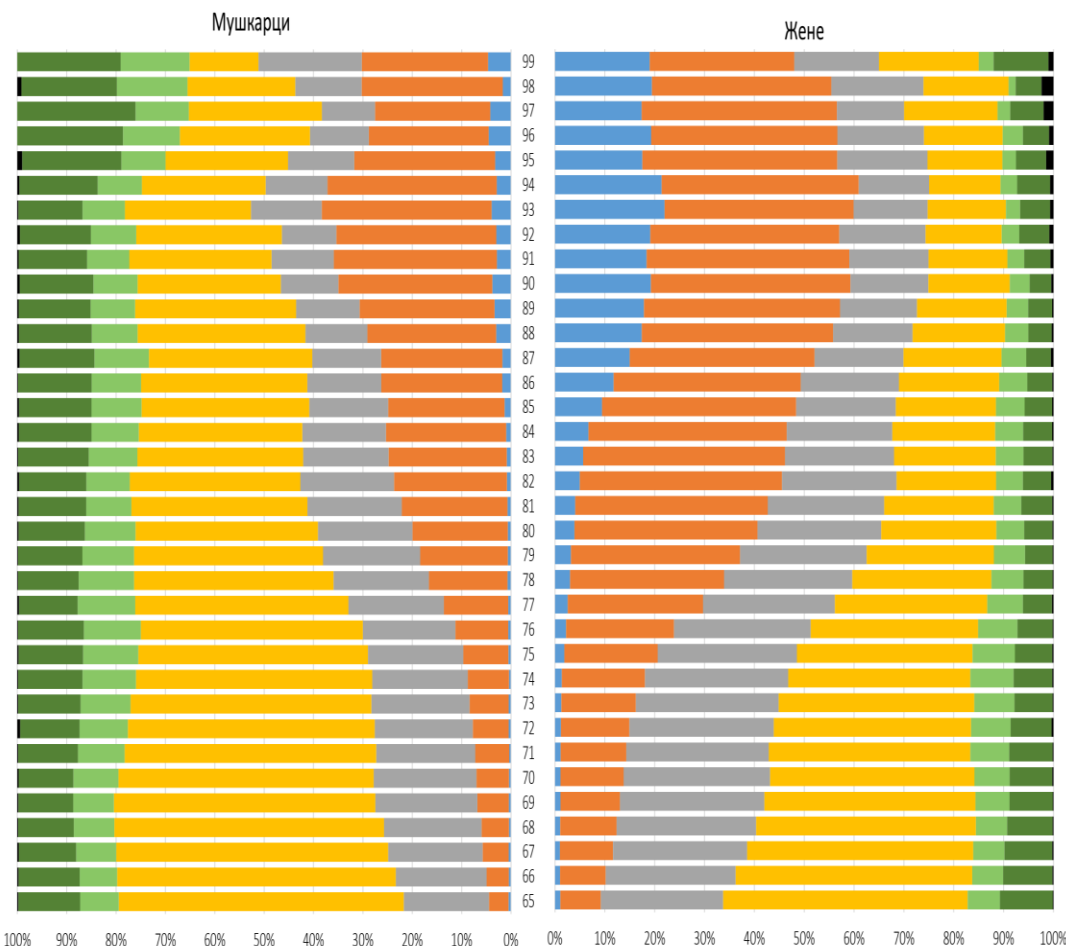
Школска спрема старијих, петогодишње групе, Попис 2022.



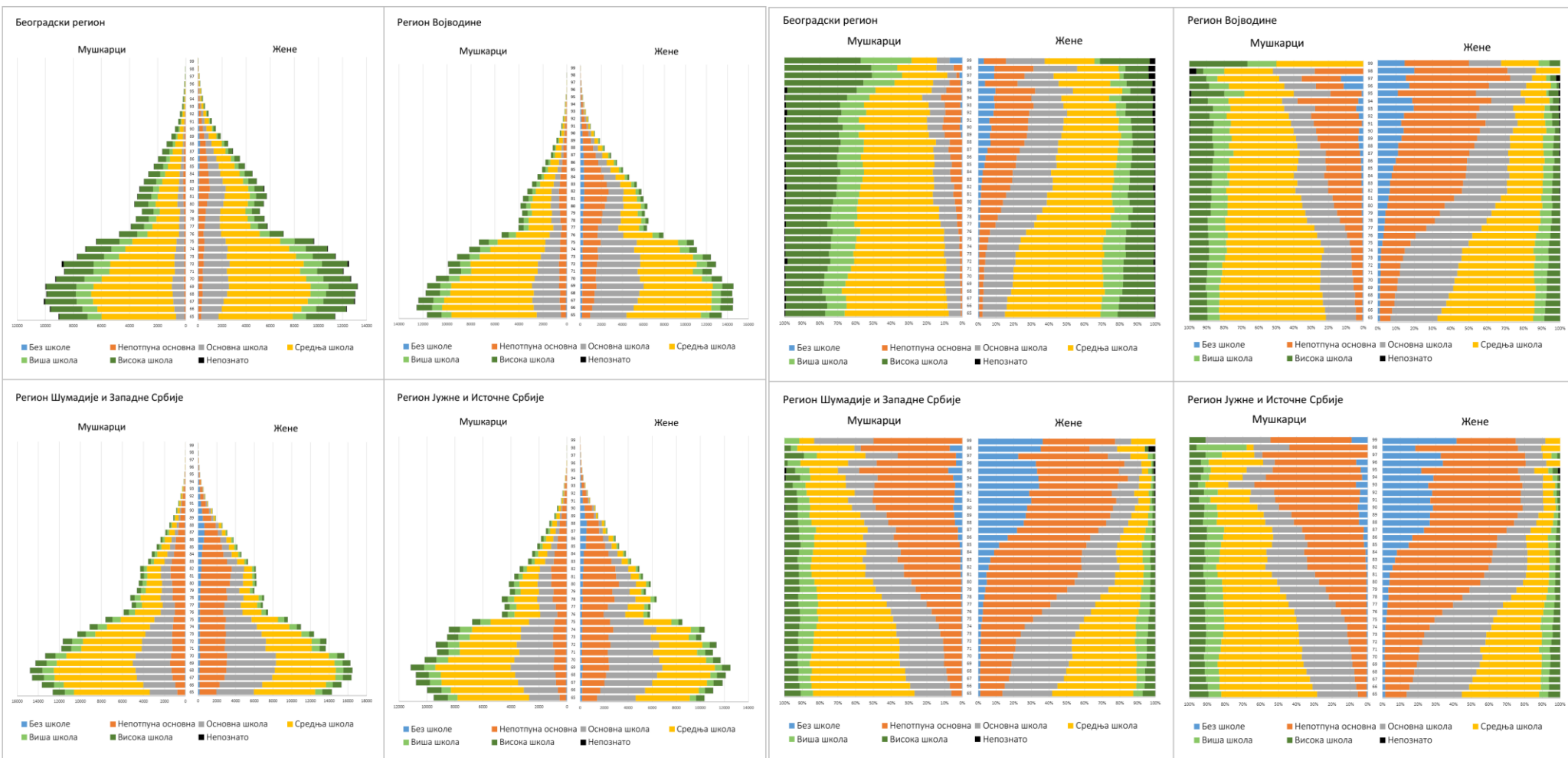
Образовна популациона пирамида старијег становништва, Попис 2022.



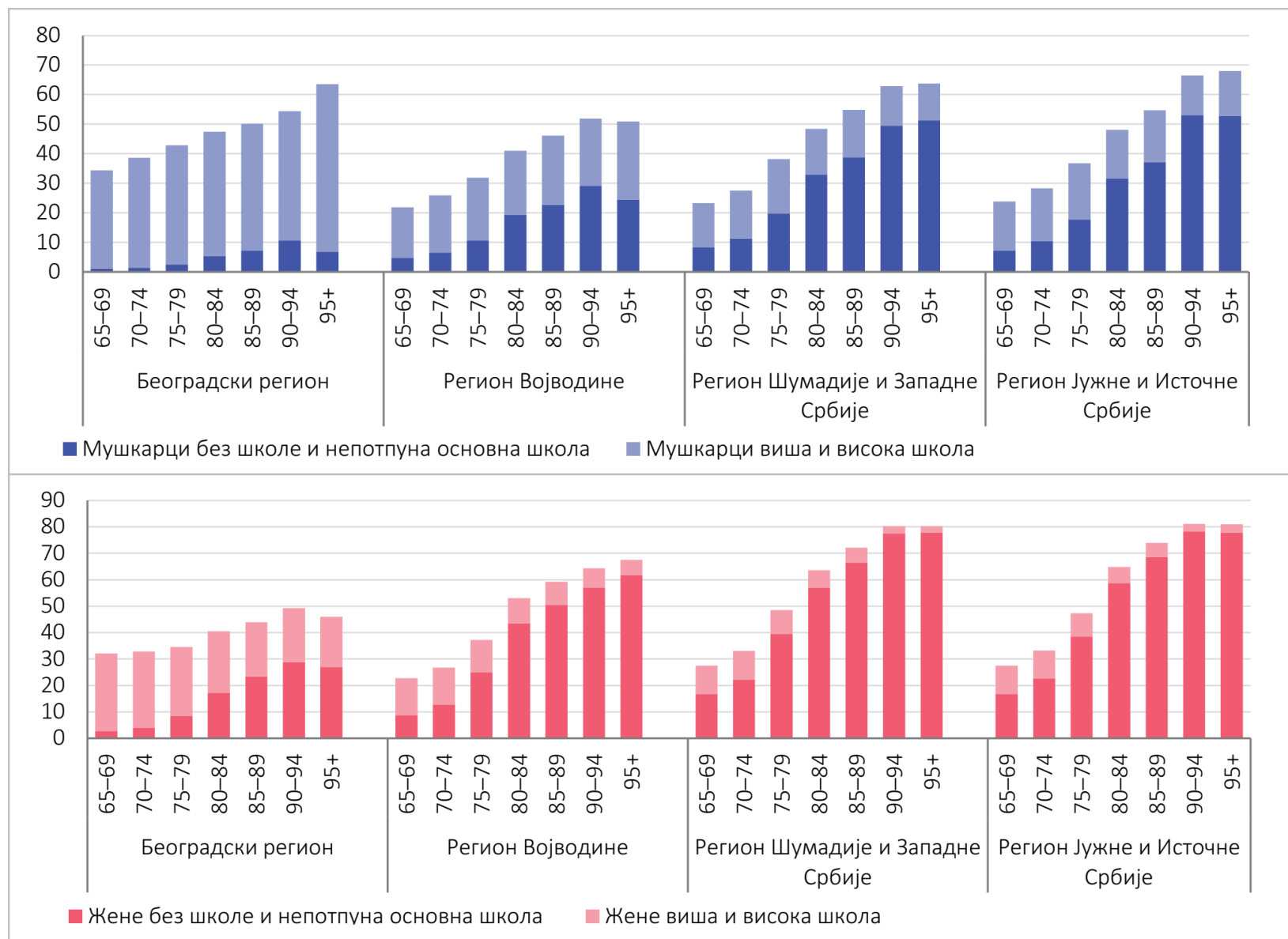
Образовна популациона пирамида старијег становништва, Попис 2022. (%)



Образовна популациона пирамида старијег становништва, по регионима, Попис 2022.



Старије становништво без школе и са непотпуном основном школом и са вишом и високом школом, према полу и старости, Попис 2022. (%)

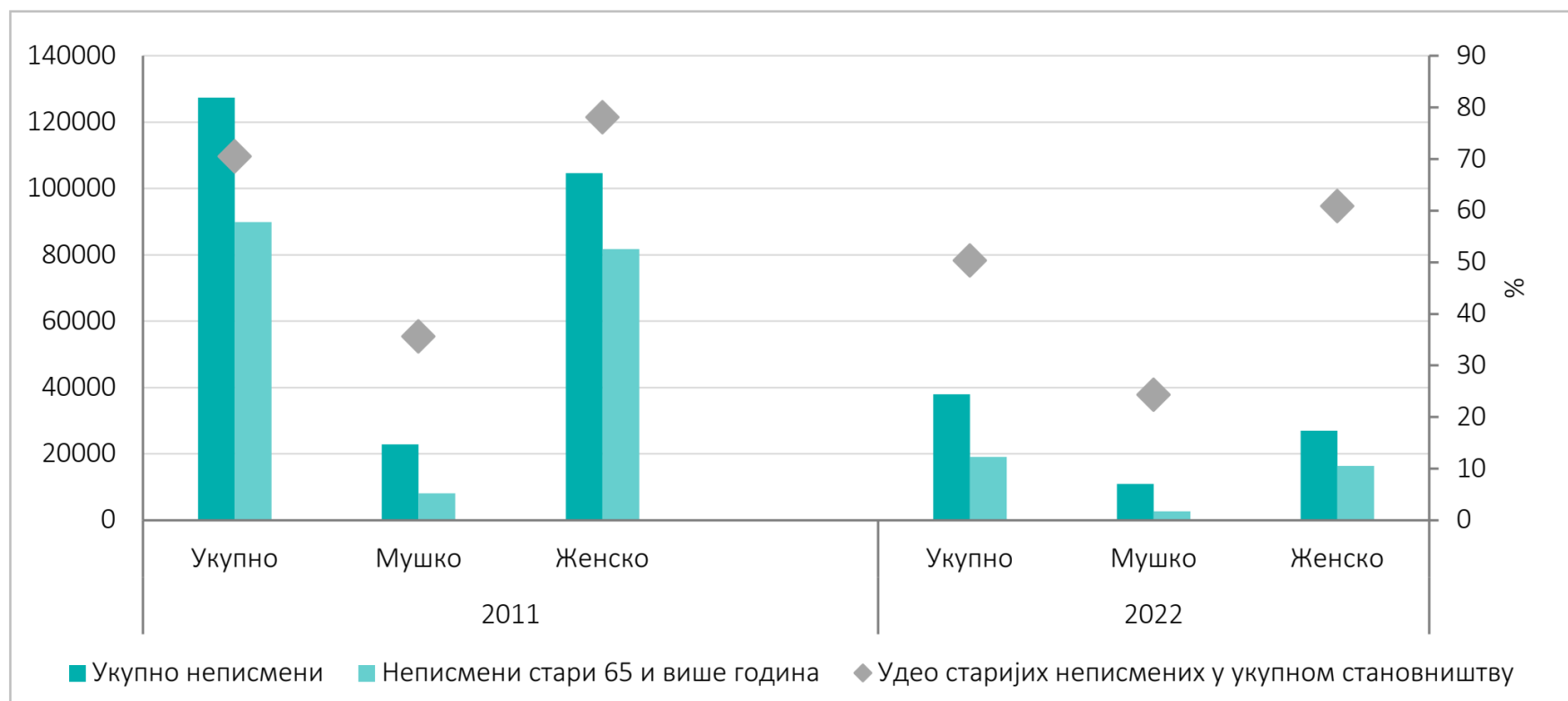


ОБРАЗОВНА СТРУКТУРА СТАРИЈИХ

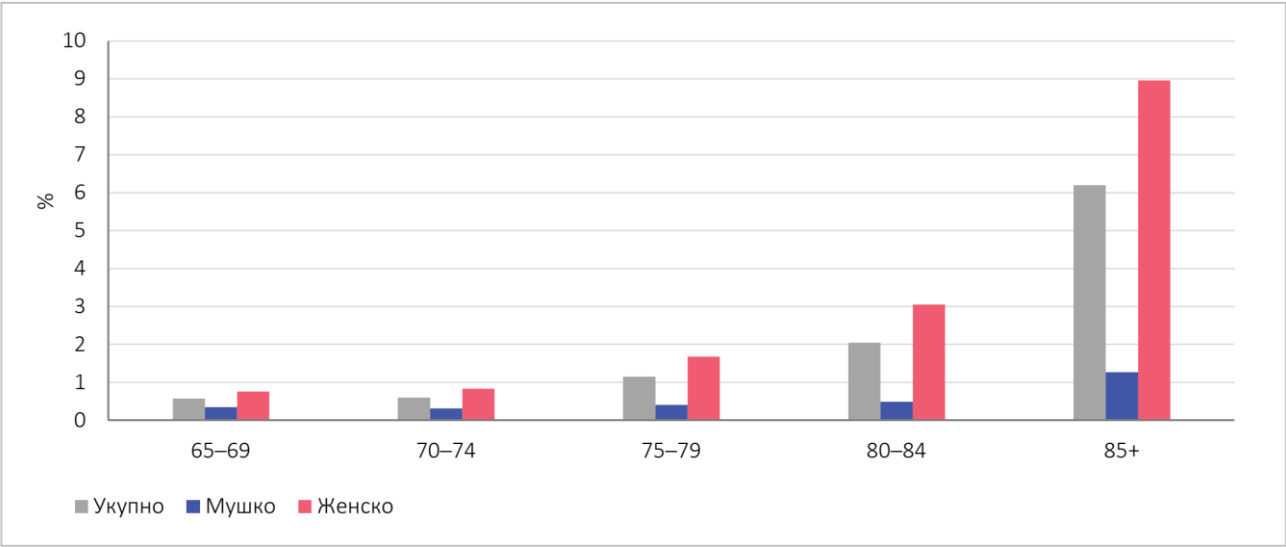
- Старији без школе или са незавршеном основном школом су „сконцентрисани” у најдубљим старостима
- Диспропорционално је више жена које се или нису школовале или нису комплетирале осмогодишњу школу
- Средња школа је била доступна много већем проценту млађих старих у односу на најстарије старе
- Најмањи је удео старијих који су успели да заврше више и високе школе
- Постоје упадљиве полне и регионалне разлике које се најочитије испољавају код најнижих и највиших степена образовања
- Улазак беби-бум генерације у старо становништво је утицало да укупна образовна структура старије популације буде повољнија

Старије неписмено становништво

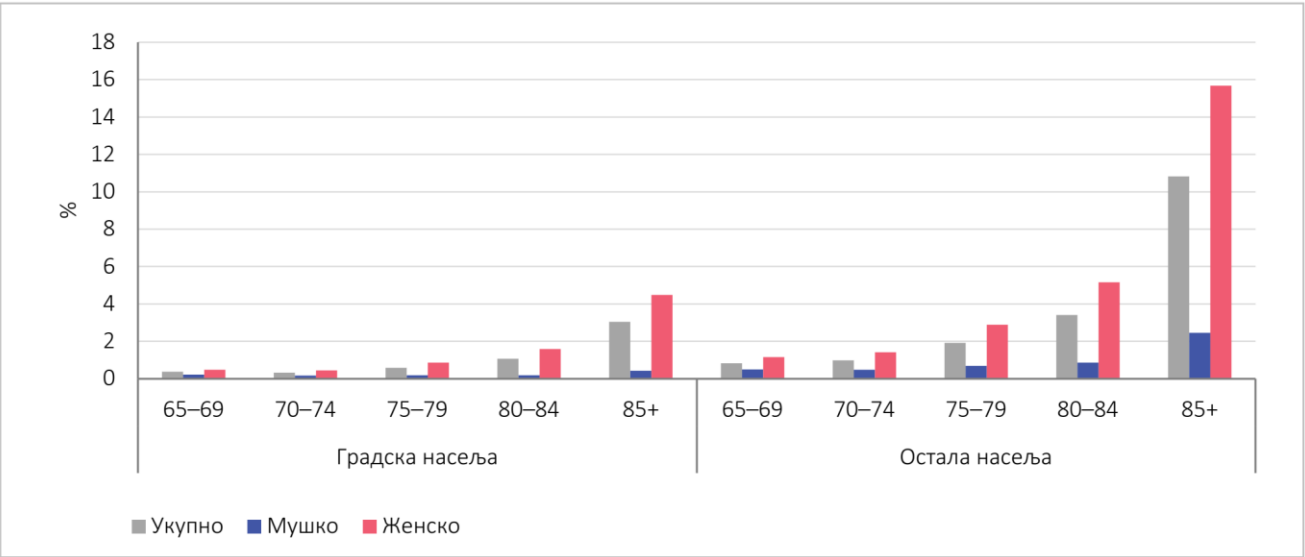
Укупан број неписмених и број неписмених старих 65 и више година, по полу и уделу, пописи 2011. и 2022.



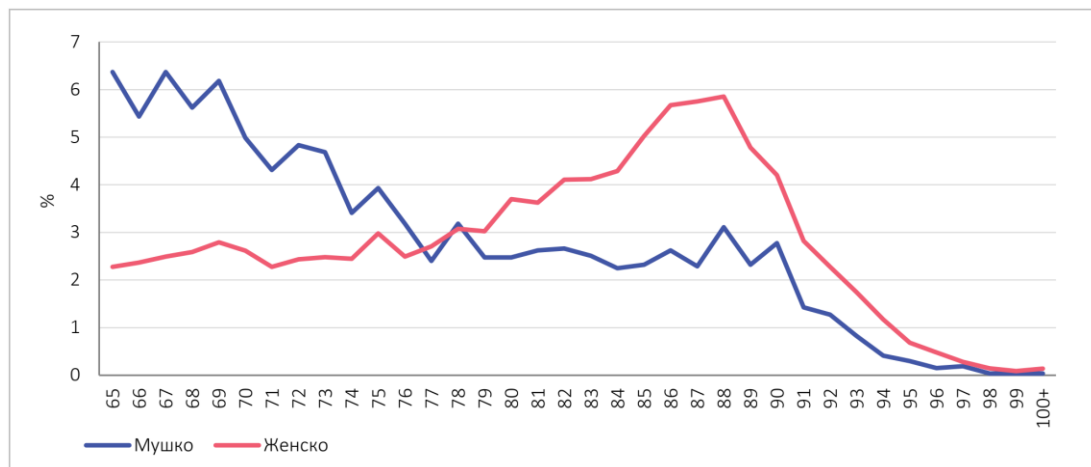
Удео неписмених у појединачним кохортама, укупно, мушко и женско становништво, Попис 2022.



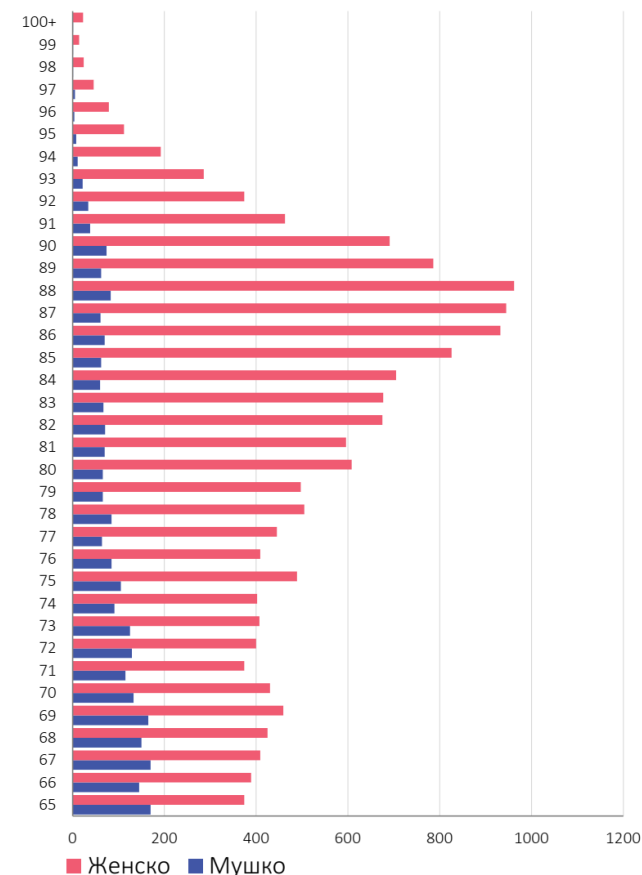
Удео неписмених у укупном становништву, по типу насеља, полу и старости, Попис 2022.



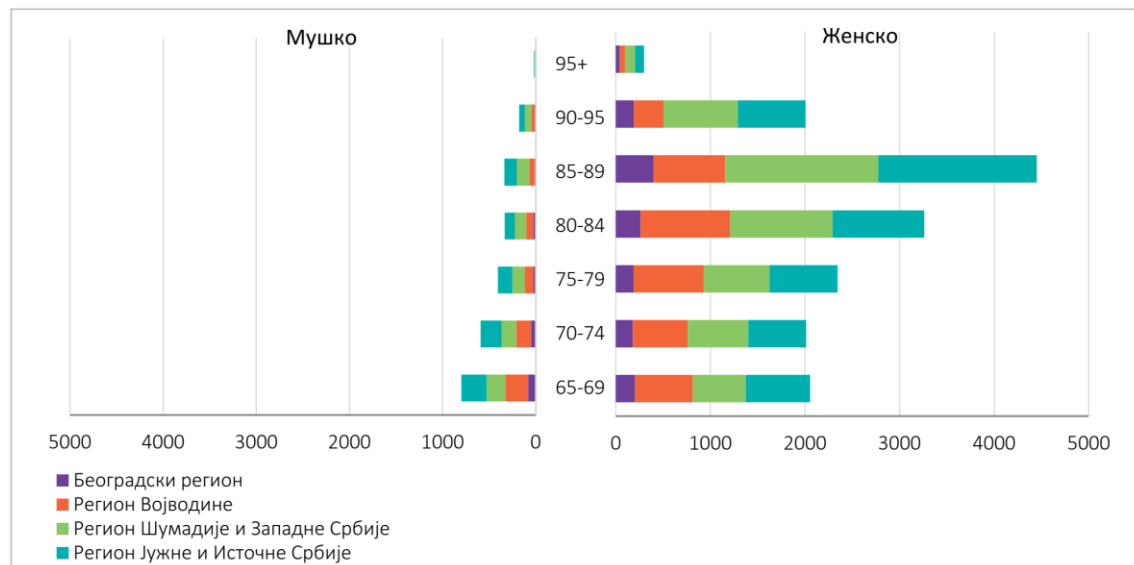
Проценат неписмених мушкараца и жена по појединачним старостима, Попис 2022.



Старосна пирамида старијих неписмених, Попис 2022.

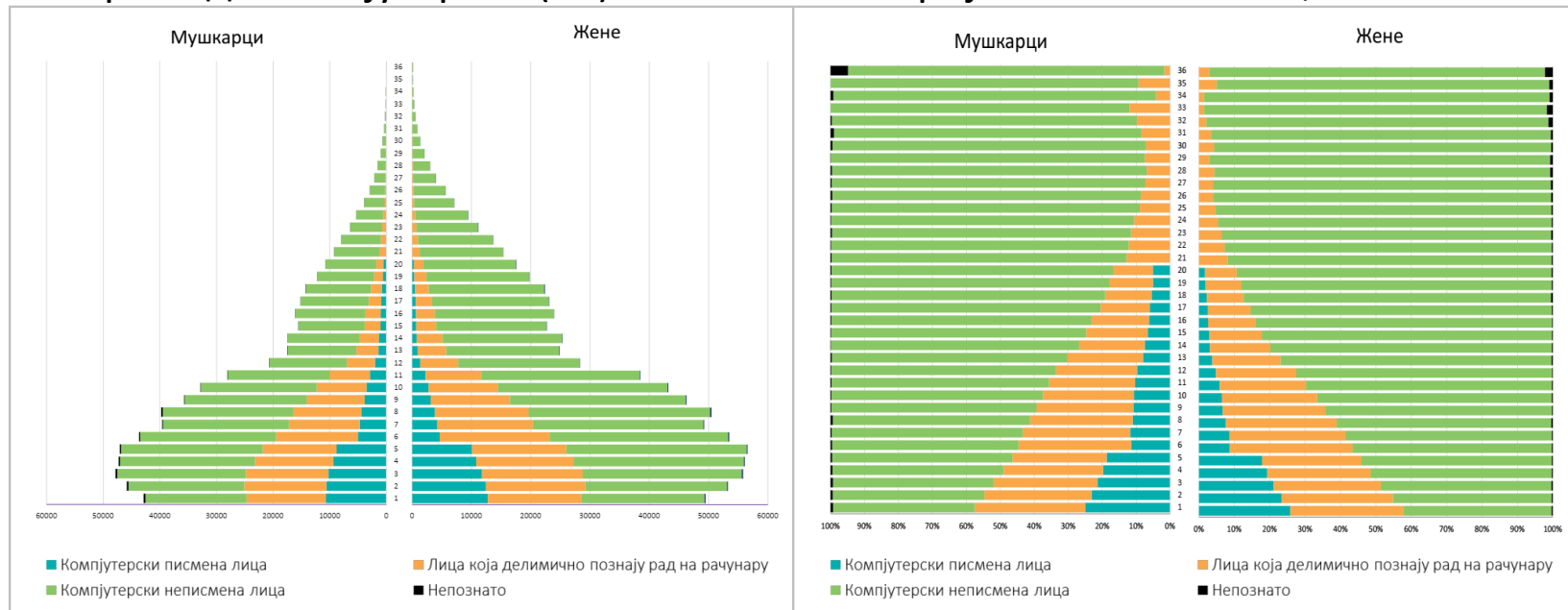


Старосна пирамида неписмених, по регионима, Попис 2022.



	Компјутерски писмена лица	Лица која делимично познају рад на рачунару	Компјутерски неписмена лица	Непознато	Укупно
%					
65–69	21,43	30,23	47,88	0,46	100
70–74	9,23	30,74	59,68	0,35	100
75–79	6,13	21,11	72,50	0,26	100
80–84	3,55	12,34	83,82	0,30	100
85+	-	7,72	91,90	0,39	100
Мушко					
65–69	21,52	30,30	47,55	0,63	100
70–74	11,18	30,26	58,12	0,43	100
75–79	8,70	22,29	68,74	0,27	100
80–84	5,61	14,15	79,94	0,29	100
85+	-	10,78	88,87	0,35	100
Женско					
65–69	21,35	30,18	48,17	0,31	100
70–74	7,68	31,12	60,91	0,28	100
75–79	4,30	20,27	75,18	0,24	100
80–84	2,22	11,18	86,31	0,30	100
85+	-	6,00	93,59	0,41	100

Пирамида компјутерске (не)писмености старијег становништва, Попис 2022.



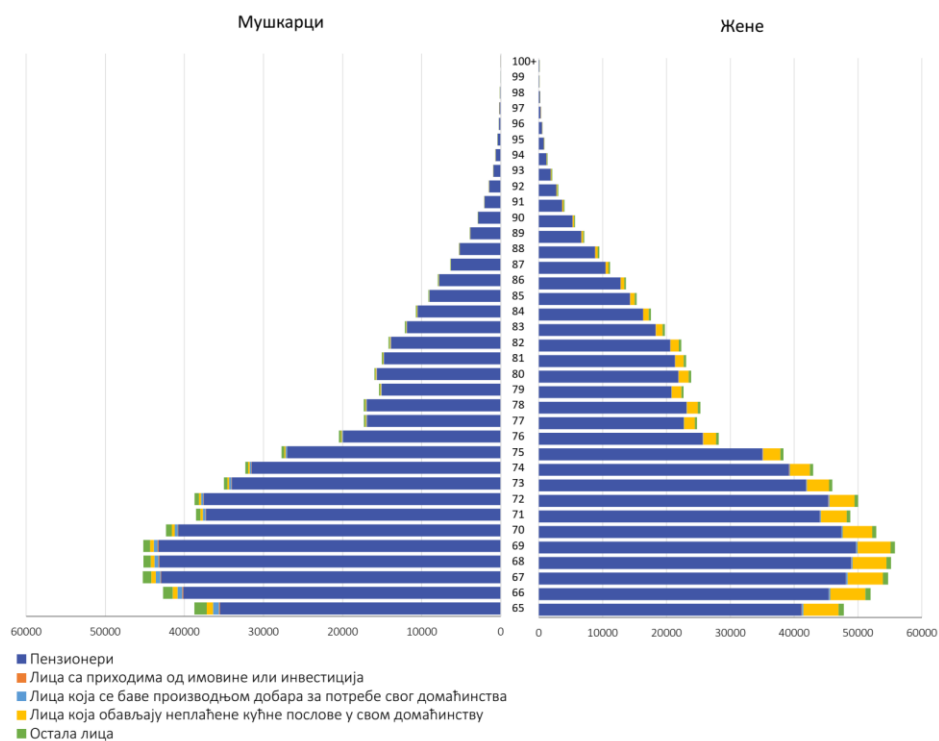
ЕКОНОМСКЕ СТРУКТУРЕ СТАРИЈИХ

Економска структура старих 65 и више година, Попис 2022.

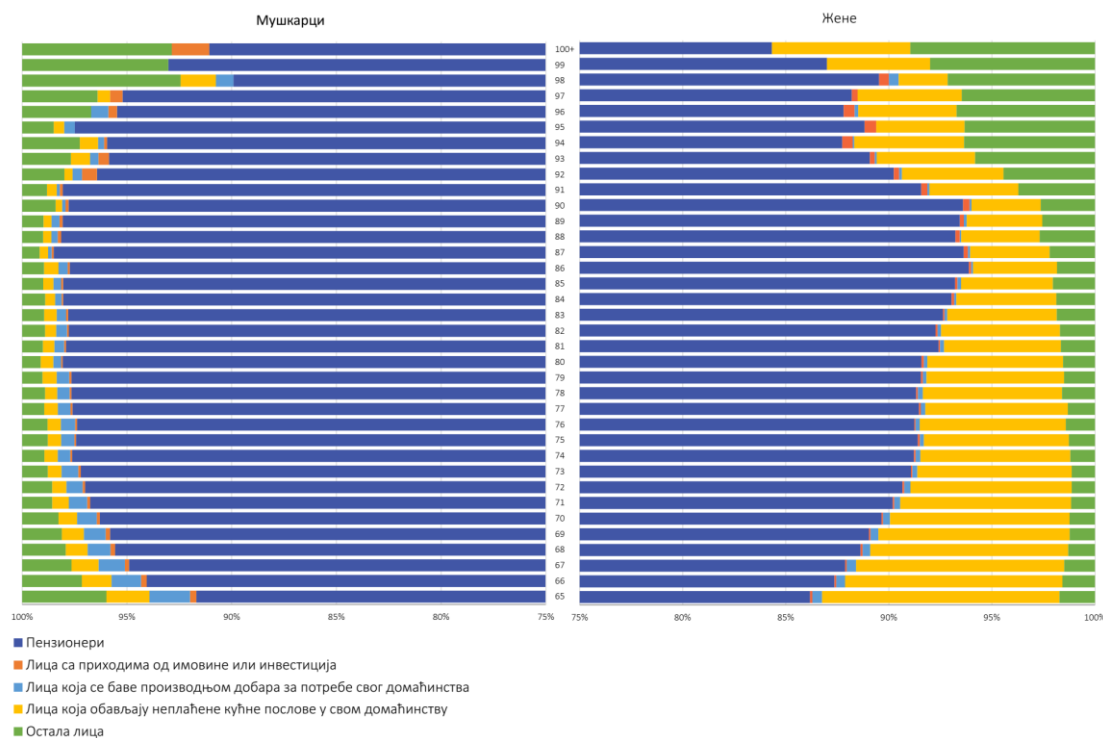
	РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
Пензионери	1336433	318365	339289	377082	301697	...
Лица са приходима од имовине или инвестиција	1762	196	691	594	281	...
Лица која се баве производњом добара за потребе свог домаћинства	7769	552	1294	3609	2314	...
Лица која обављају неплаћене кућне послове у свом домаћинству	70402	8698	20672	22449	18583	...
Остала лица	24892	4859	7742	6317	5974	...
Запослени	25577	7959	6754	7122	3742	...
Незапослени	2020	393	475	628	524	...
Удео						
Пензионери	91,0	93,4	90,0	90,3	90,6	...
Лица са приходима од имовине или инвестиција	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	...
Лица која се баве производњом добара за потребе свог домаћинства	0,5	0,2	0,3	0,9	0,7	...
Лица која обављају неплаћене кућне послове у свом домаћинству	4,8	2,6	5,5	5,4	5,6	...
Остала лица	1,7	1,4	2,1	1,5	1,8	...
Запослени	1,7	2,3	1,8	1,7	1,1	...
Незапослени	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	...

ЕКОНОМСКЕ СТРУКТУРЕ СТАРИЈИХ

Старосна пирамида старијих неактивних становника, Попис 2022.



Структура старијег неактивног становништва, Попис 2022. (%)



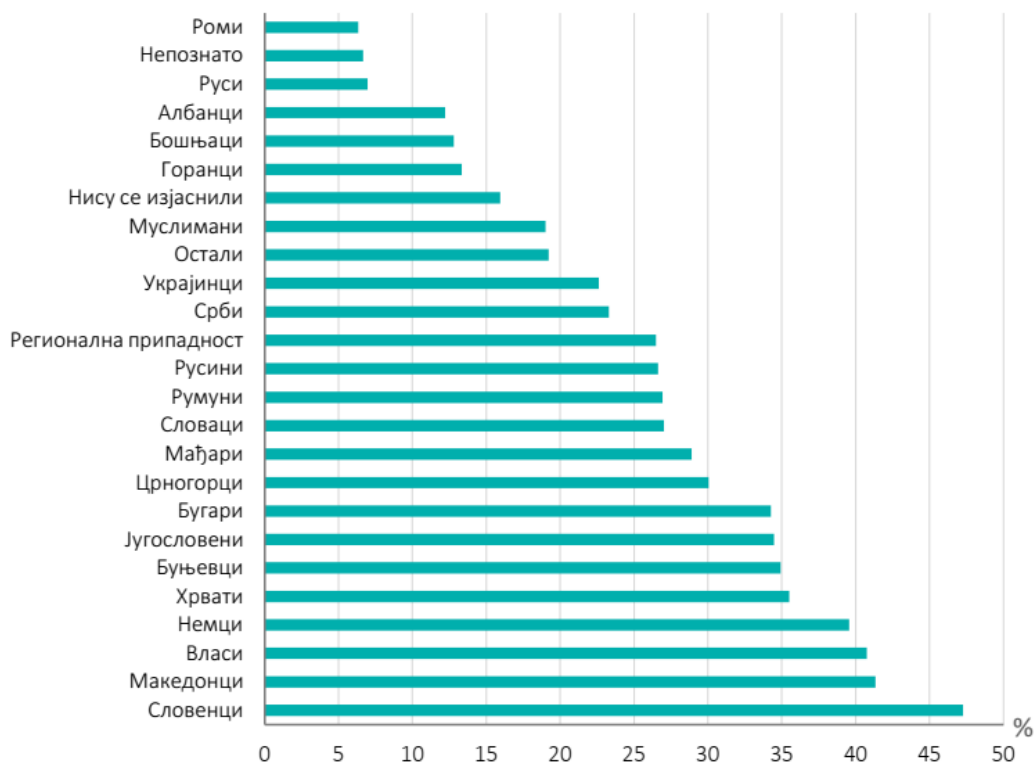
НАЦИОНАЛНА ОБЕЛЕЖЈА СТАРИЈЕГ СТАНОВНИШТВА

Укупно и старије становништво према националној припадности

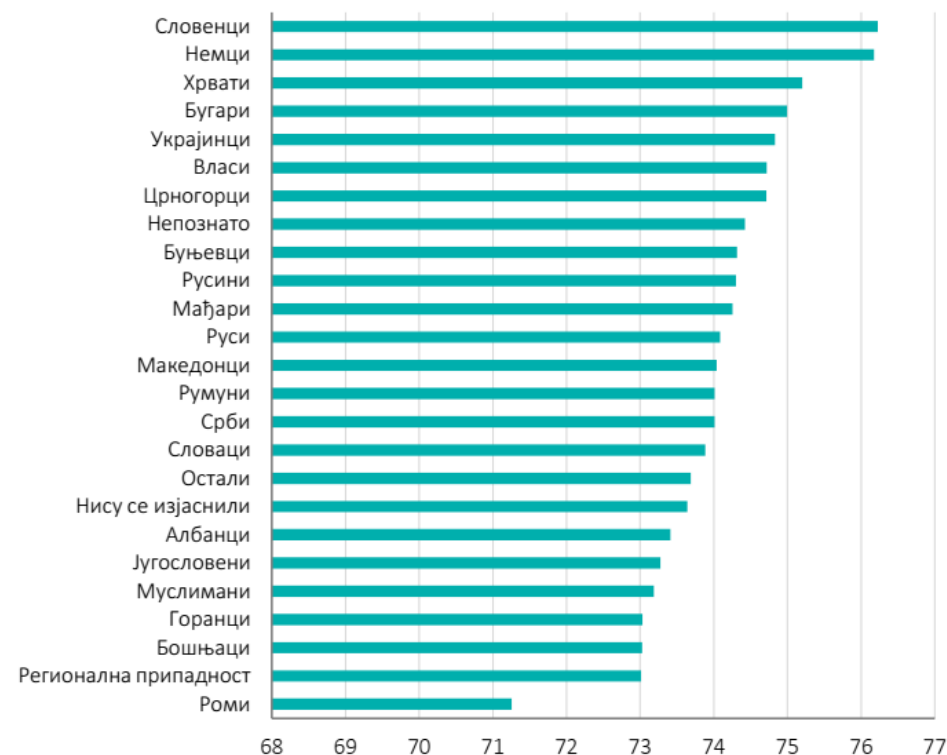
	Број становника	Удео у укупном становништву	Број старих 65+ година	Удео у старијем становништву
Срби	5360239	80,64	1249162	85,04
Непознато	322013	4,84	21435	1,46
Мађари	184442	2,77	53325	3,63
Бошњаци	153801	2,31	19674	1,34
Нису се изјаснили	136198	2,05	21712	1,48
Роми	131936	1,98	8366	0,57
Албанци	61687	0,93	7532	0,51
Словаци	41730	0,63	11278	0,77
Хрвати	39107	0,59	13885	0,95
Југословени	27143	0,41	9358	0,64
Румуни	23044	0,35	6208	0,42
Остали	21643	0,33	4163	0,28
Власи	21013	0,32	8563	0,58
Црногорци	20238	0,30	6082	0,41
Македонци	14767	0,22	6105	0,42
Муслимани	13011	0,20	2475	0,17
Бугари	12918	0,19	4425	0,30
Регионална припадност	11929	0,18	3161	0,22
Буњевци	11104	0,17	3877	0,26
Русини	11483	0,17	3058	0,21
Руси	10486	0,16	730	0,05
Горанци	7700	0,12	1028	0,07
Украјинци	3969	0,06	898	0,06
Немци	2573	0,04	1018	0,07
Словенци	2829	0,04	1337	0,09

НАЦИОНАЛНА ОБЕЛЕЖЈА СТАРИЈЕГ СТАНОВНИШТВА

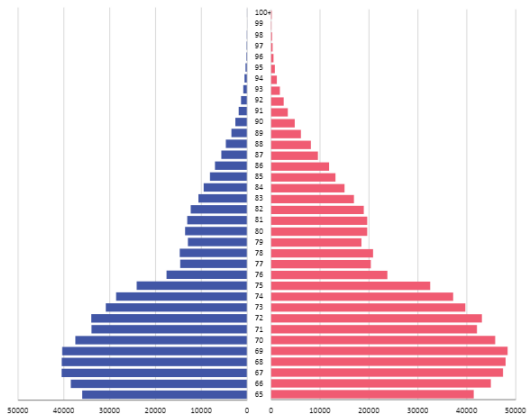
Удео старих 65 и више година
по националности, Попис 2022.



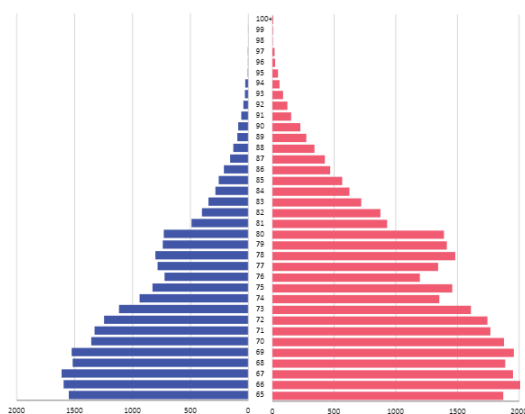
Просечна старост припадника етничких група
старијих од 64 године, Попис 2022.



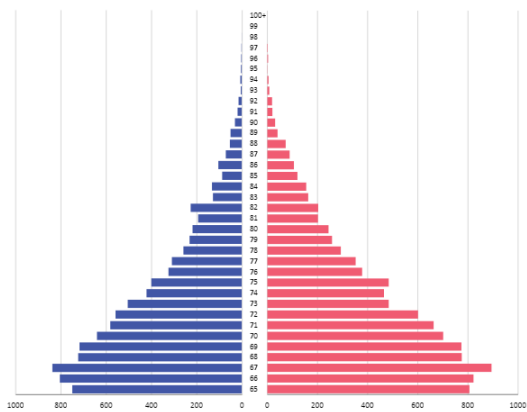
Срби



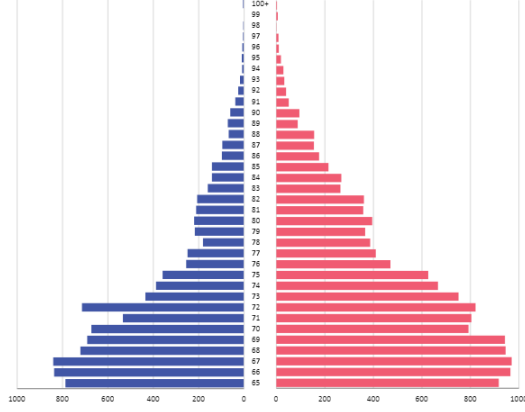
Мађари



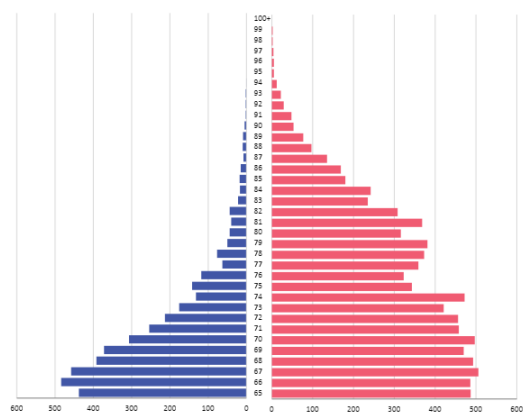
Бошњаци



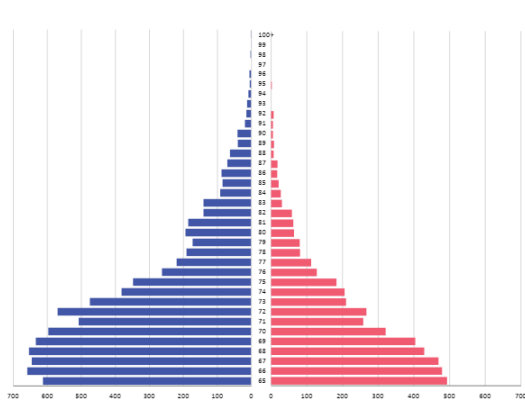
Нису се изјаснили



Хрвати



Роми



Старије становништво по појединачним годинама старости, полу и националној припадности, Попис 2022.

5. Фертилитет старијег становништва

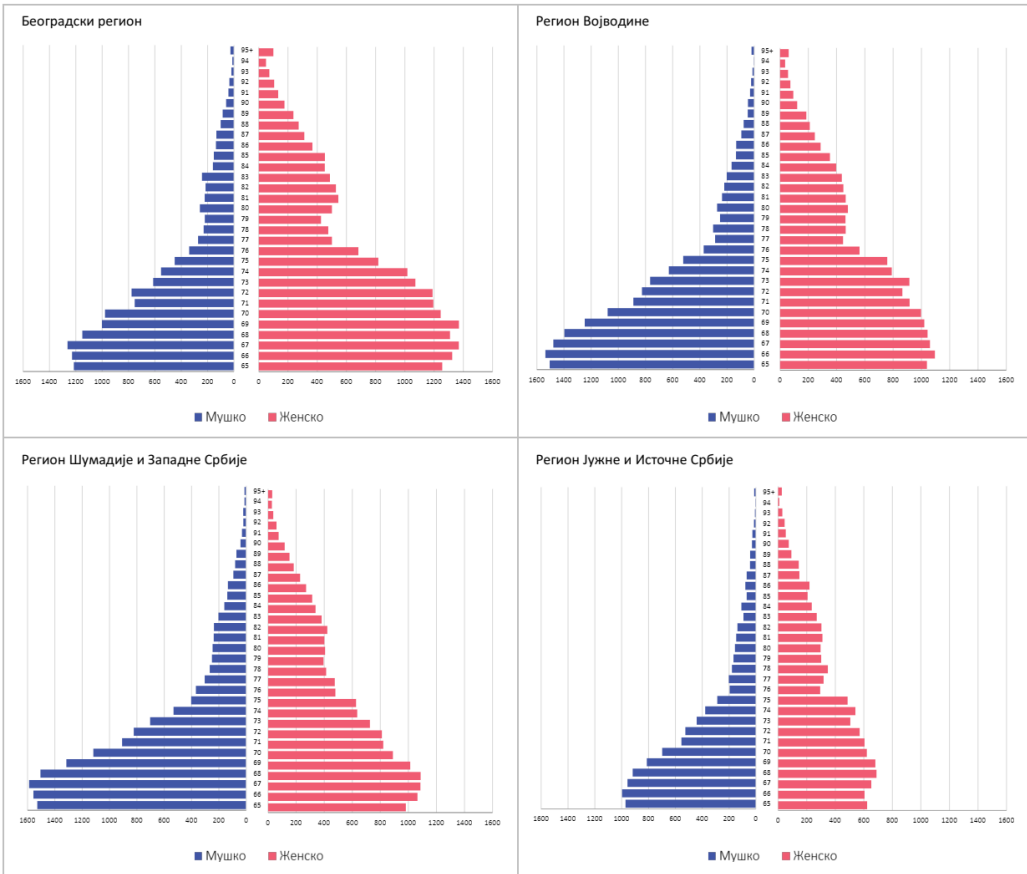
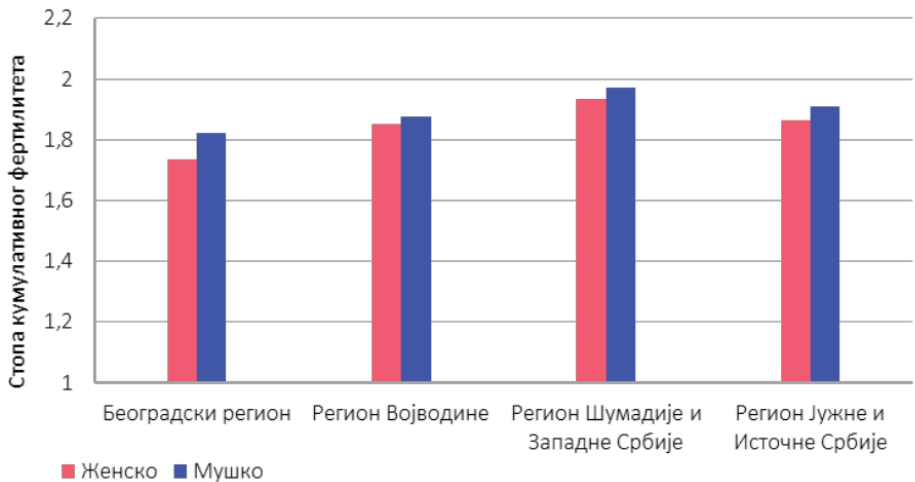
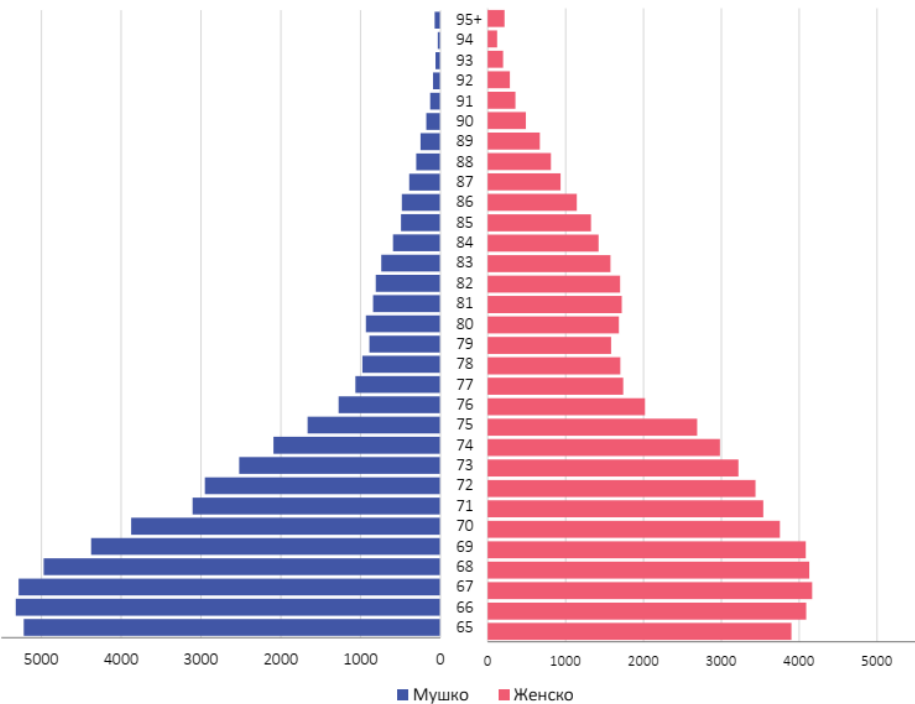
	Без деце	1 дете	2 детета	3 детета	4 детета	5 и више деце	Непознато
Жене							
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	61675	185320	486161	77475	15301	7489	2604
Београдски регион	20043	50463	111600	15102	2388	950	1385
Регион Војводине	16383	47330	128688	20393	3813	1835	588
Регион Шумадије и Западне Србије	14951	45635	135431	25768	5769	2966	374
Регион Јужне и Источне Србије	10298	41892	110442	16212	3331	1738	257
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...	...
Мушкарци							
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	52016	114727	379402	66548	12877	5523	1737
Београдски регион	12956	28556	80771	13008	2168	713	919
Регион Војводине	14816	28905	93833	15937	2884	1214	298
Регион Шумадије и Западне Србије	14916	29148	112252	23155	4930	2193	313
Регион Јужне и Источне Србије	9328	28118	92546	14448	2895	1403	207
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...	...

Дистрибуција старијег становништва према броју живорођене деце, по регионима

	1 дете	2 детата	3 детата	4 детата	5 и више	Непознато
Жене						
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	22,17	58,15	9,27	1,83	0,90	0,31
Београдски регион	24,99	55,27	7,48	1,18	0,47	0,69
Регион Војводине	21,61	58,75	9,31	1,74	0,84	0,27
Регион Шумадије и Западне Србије	19,76	58,66	11,16	2,50	1,28	0,16
Регион Јужне и Источне Србије	22,75	59,97	8,80	1,81	0,94	0,14
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...
Мушкарци						
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	18,13	59,95	10,52	2,03	0,87	0,27
Београдски регион	20,53	58,07	9,35	1,56	0,51	0,66
Регион Војводине	18,31	59,43	10,09	1,83	0,77	0,19
Регион Шумадије и Западне Србије	15,59	60,06	12,39	2,64	1,17	0,17
Регион Јужне и Источне Србије	18,88	62,13	9,70	1,94	0,94	0,14
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...

Удео старијег становништва према броју живорођене деце, по регионима, Попис 2022.

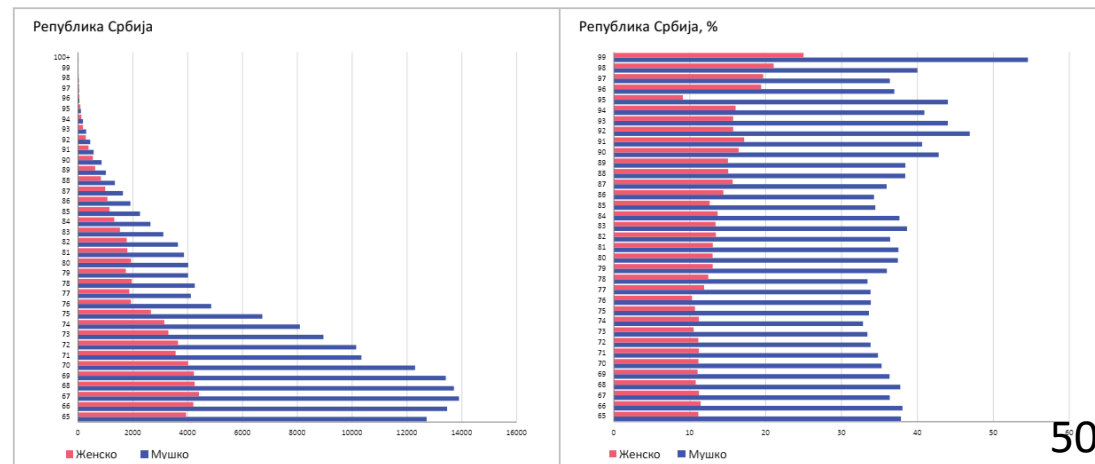
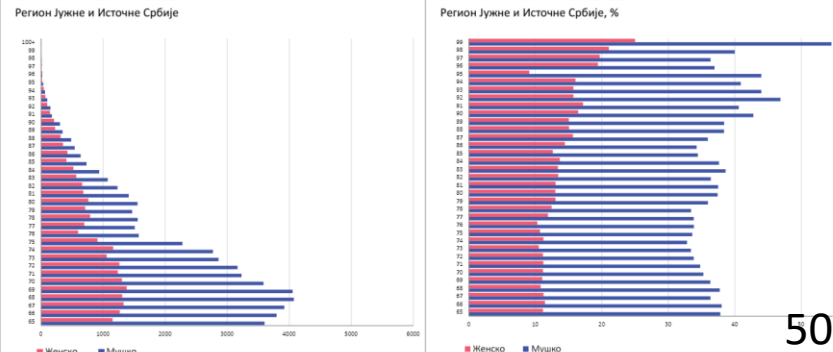
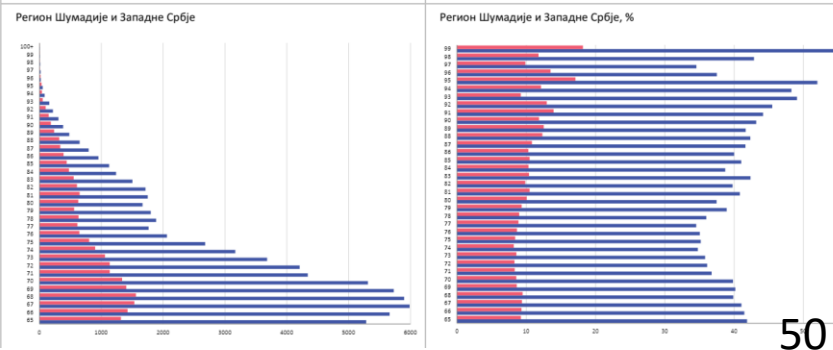
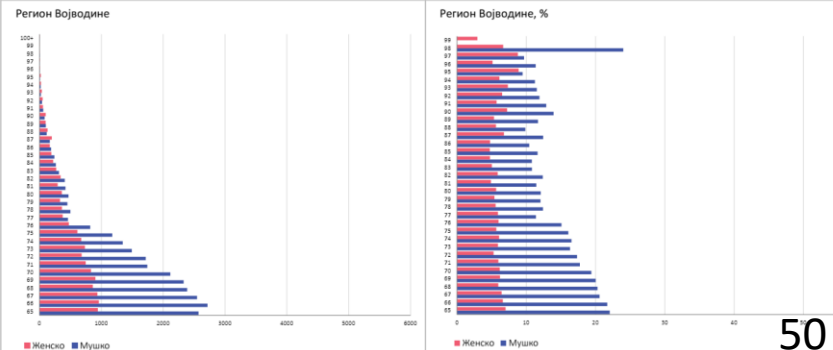
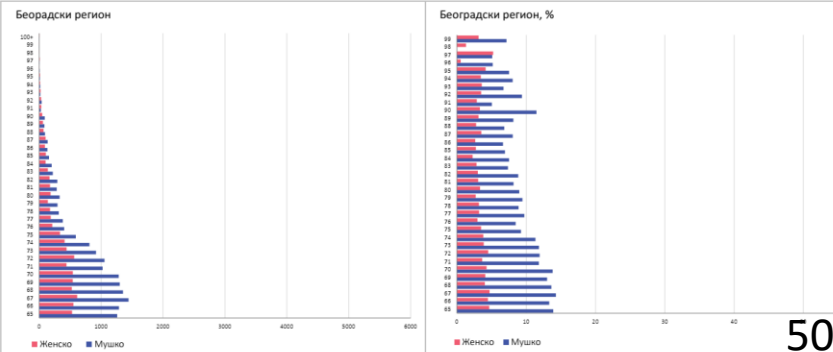
Старосна пирамида старијег становништва које није учествовало у репродукцији



Стопа кумулативног фертилитета старијег становништва, по регионима, Попис 2022.

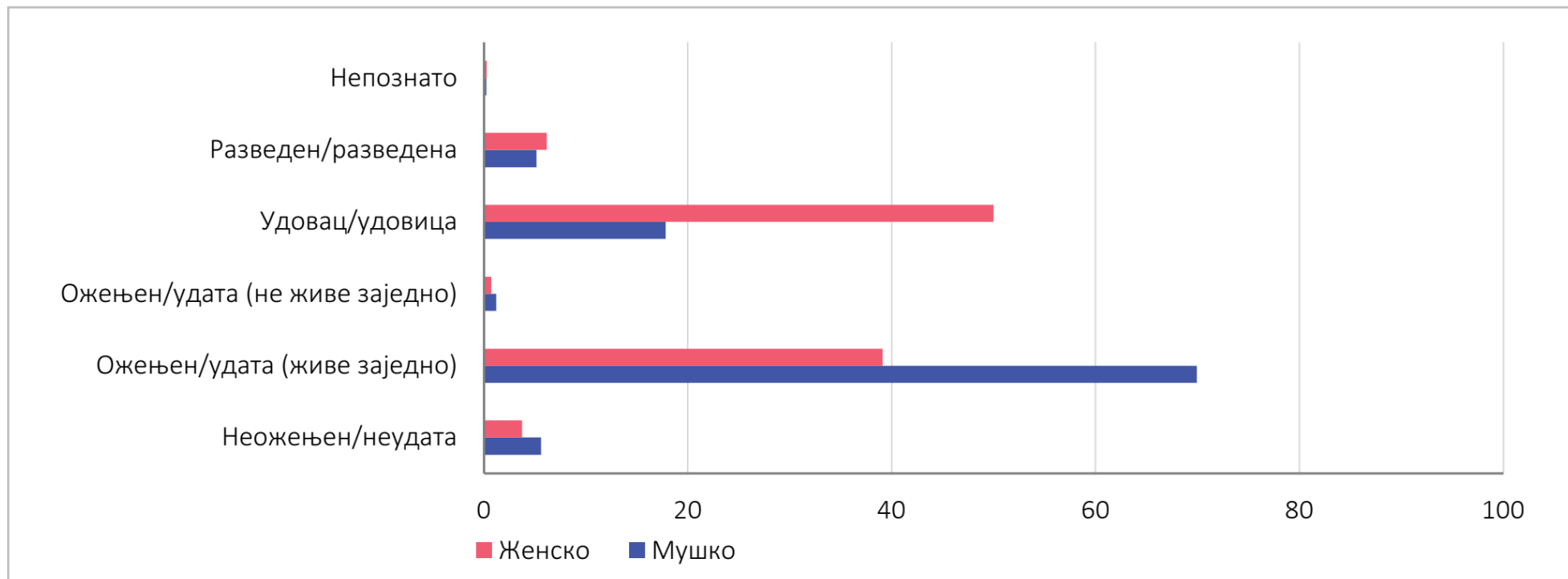
Старији као мигранти

Број и удео аутохтоног у укупном старијем становништву, по старости и полу, Попис 2022.

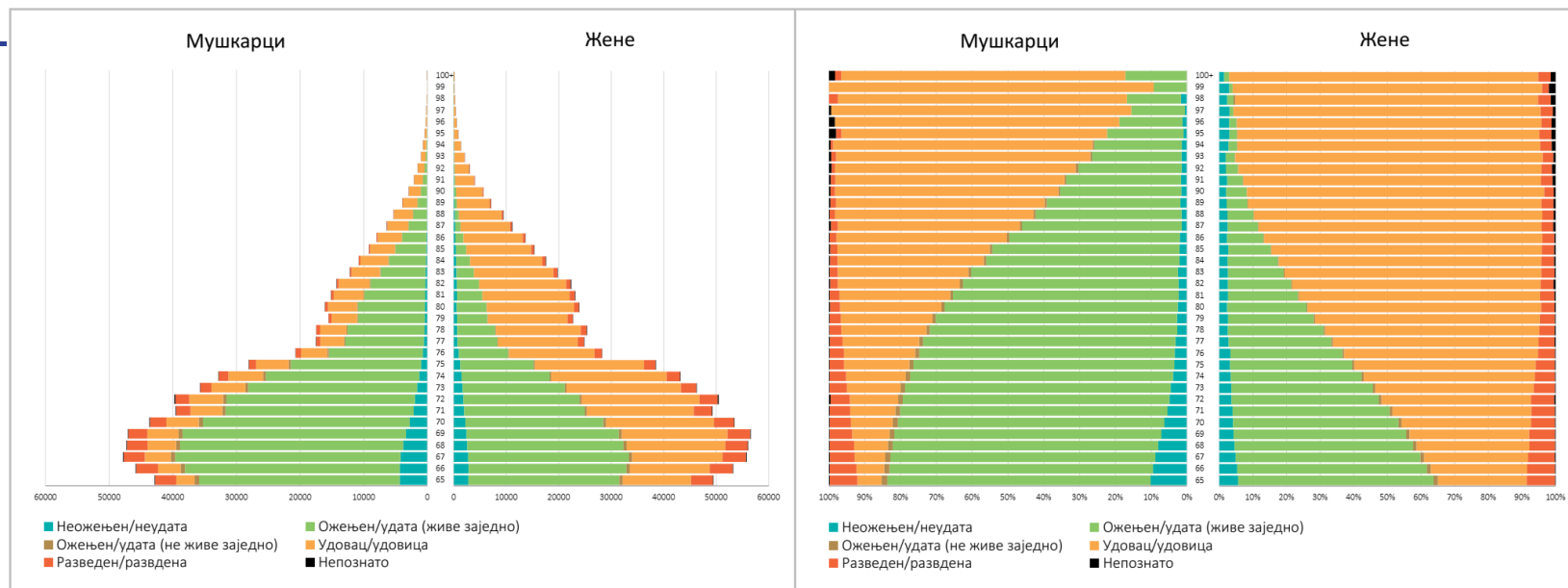


БРАЧНА СТРУКТУРА СТАРИЈИХ

Дистрибуција старијег становништва према брачним модалитетима, Попис 2022.



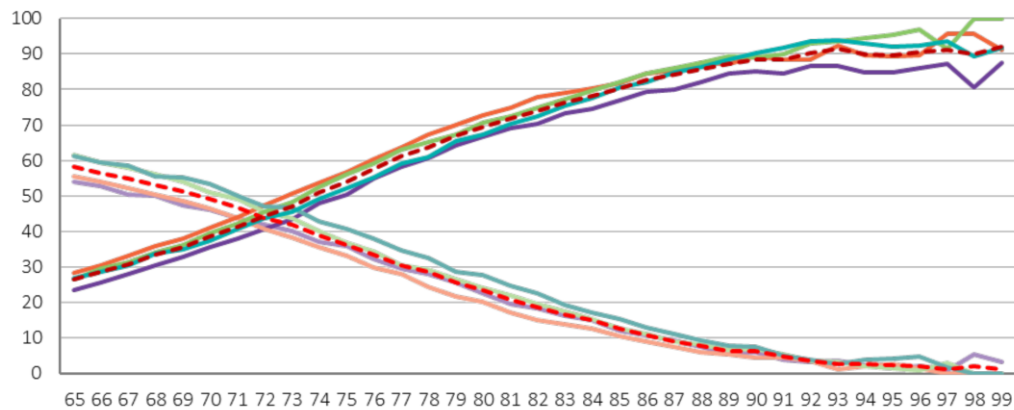
Брачна пирамида старијег становништва, Попис 2022. (укупно и %)



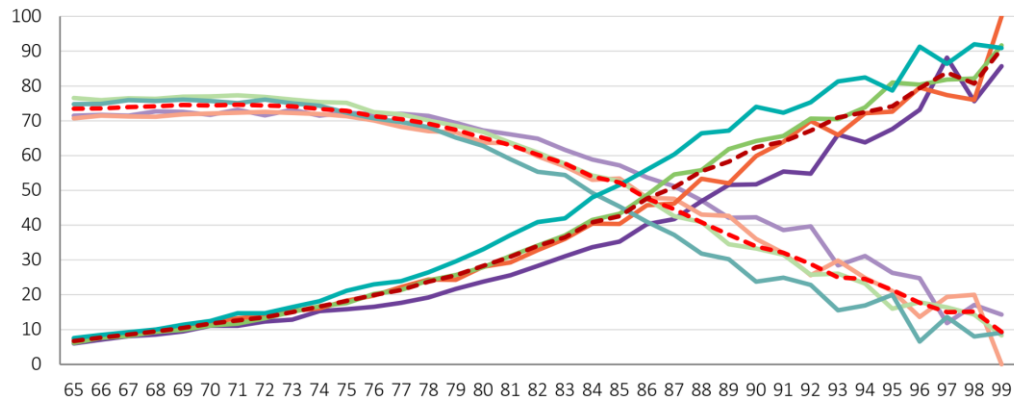
Дистрибуција брачних обележја по полу и регионима, Попис 2022

	Неожењен	Ожењен (живе заједно)	Ожењен (не живе заједно)	Удовац	Разведен	Непознато
Београдски регион	5,83	69,21	1,87	16,04	6,47	0,58
Регион Војводине	6,84	68,51	1,16	17,23	6,13	0,12
Регион Шумадије и Западне Србије	5,33	71,87	0,97	17,62	4,08	0,14
Регион Јужне и Источне Србије	4,49	69,75	0,98	20,42	4,23	0,12
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...
	Неудата	Удата (живе заједно)	Удата (живе заједно)	Удовица	Разведена	Непознато
Београдски регион	5,07	36,55	1,19	47,34	9,17	0,67
Регион Војводине	4,06	36,27	0,64	52,45	6,37	0,20
Регион Шумадије и Западне Србије	3,01	41,34	0,52	50,48	4,50	0,15
Регион Јужне и Источне Србије	2,77	42,44	0,53	49,36	4,79	0,12
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...

БРАЧНА СТРУКТУРА СТАРИЈИХ



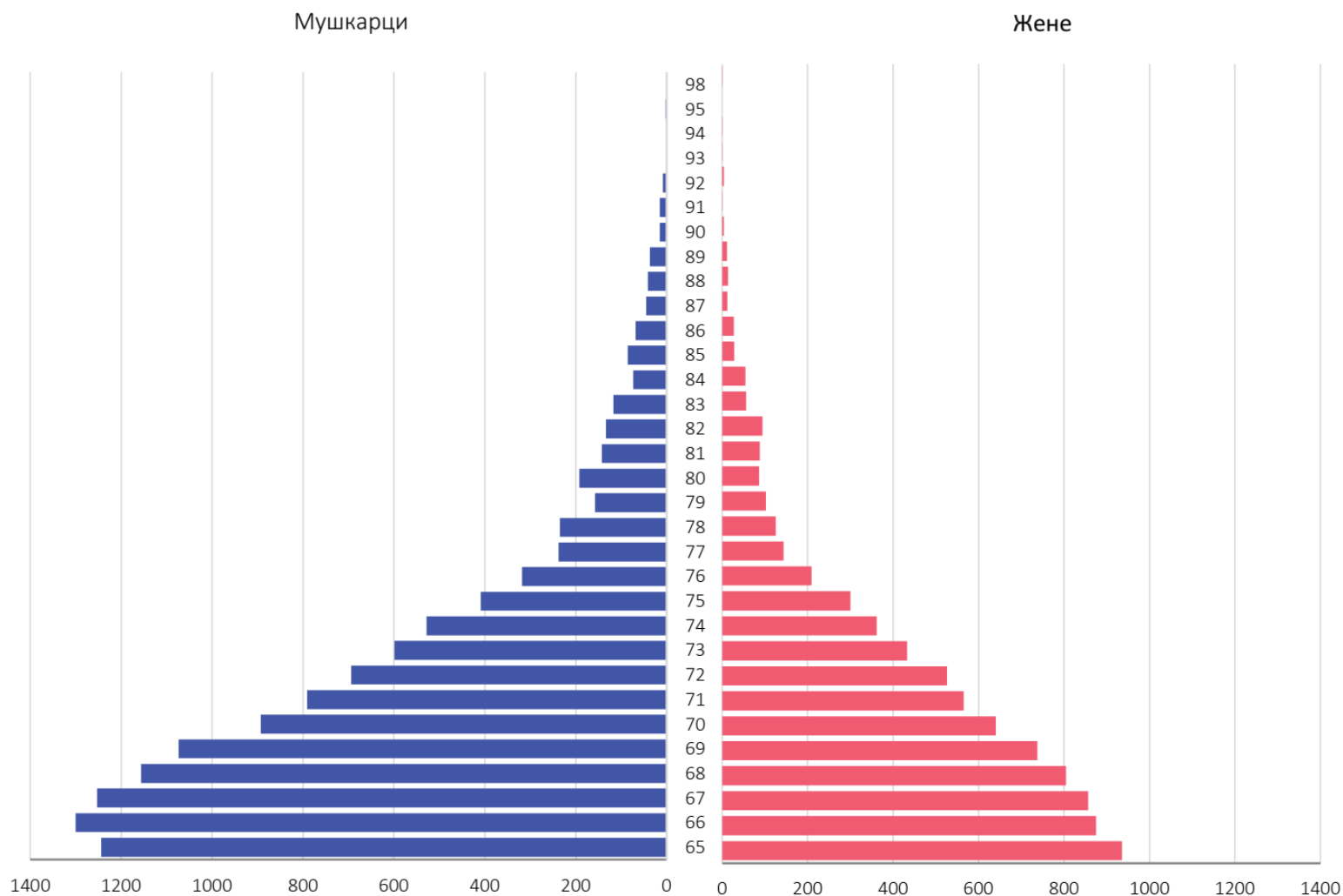
Процентуални удели по појединачним старостима удатих и удовица



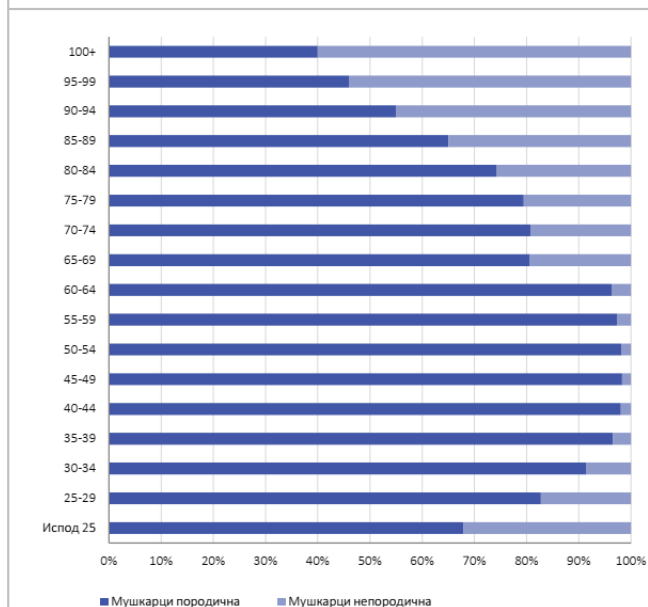
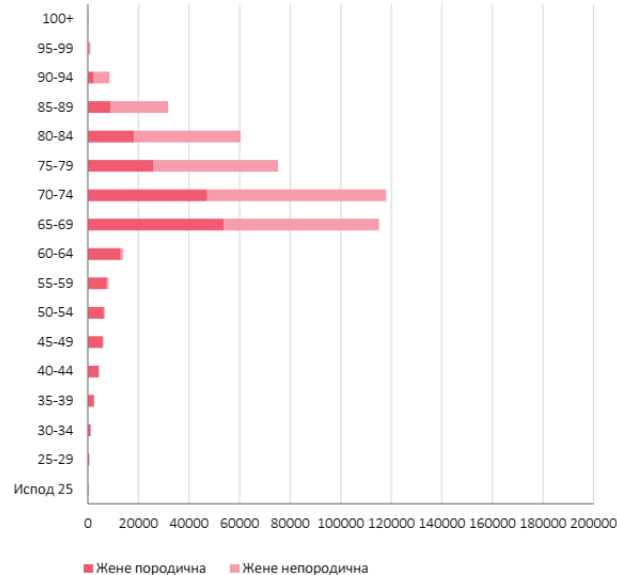
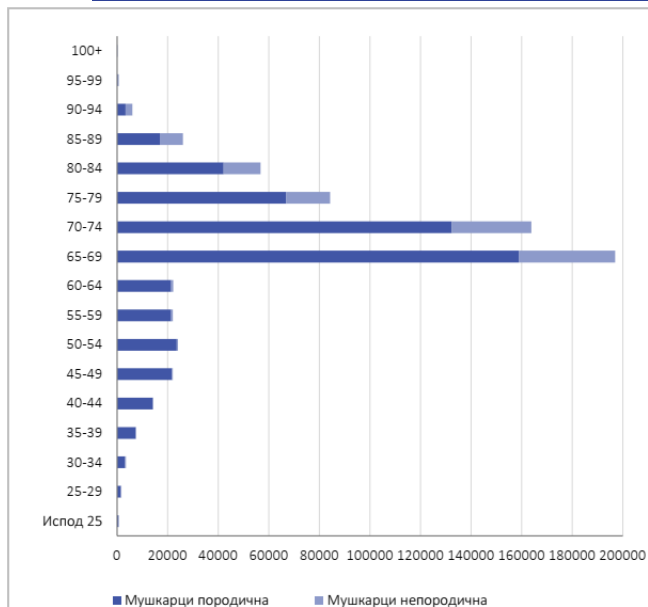
Процентуални удели по појединачним старостима ожењених и удоваца

БРАЧНА СТРУКТУРА СТАРИЈИХ

Популациона пирамида старијих кохабитаната, Попис 2022.



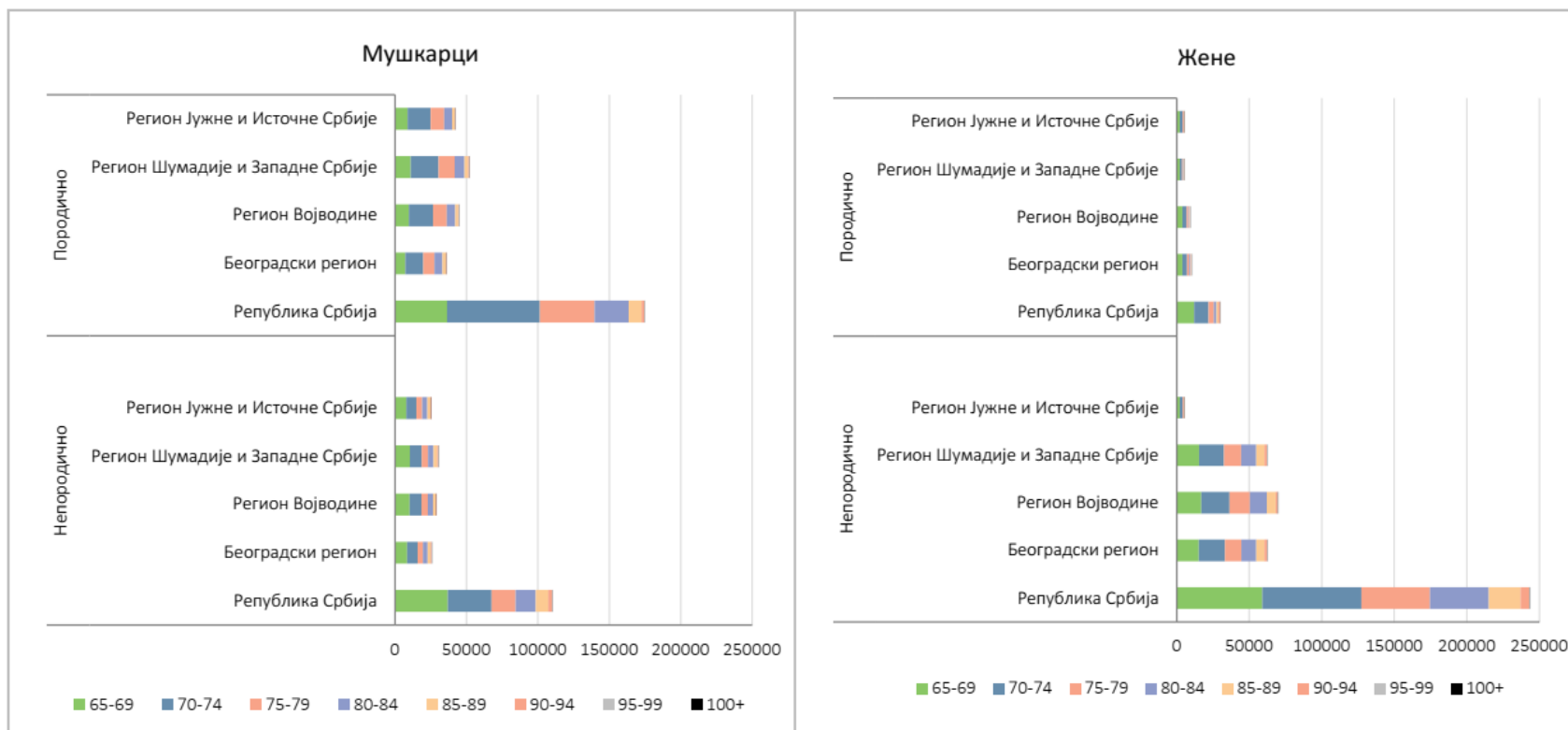
ДОМАЋИНСТВА СА СТАРИЈИМ ЛИЦИМА



Домаћинства у којима је бар један члан стар 65 или више година према старости лица на које се води домаћинство и породичном саставу

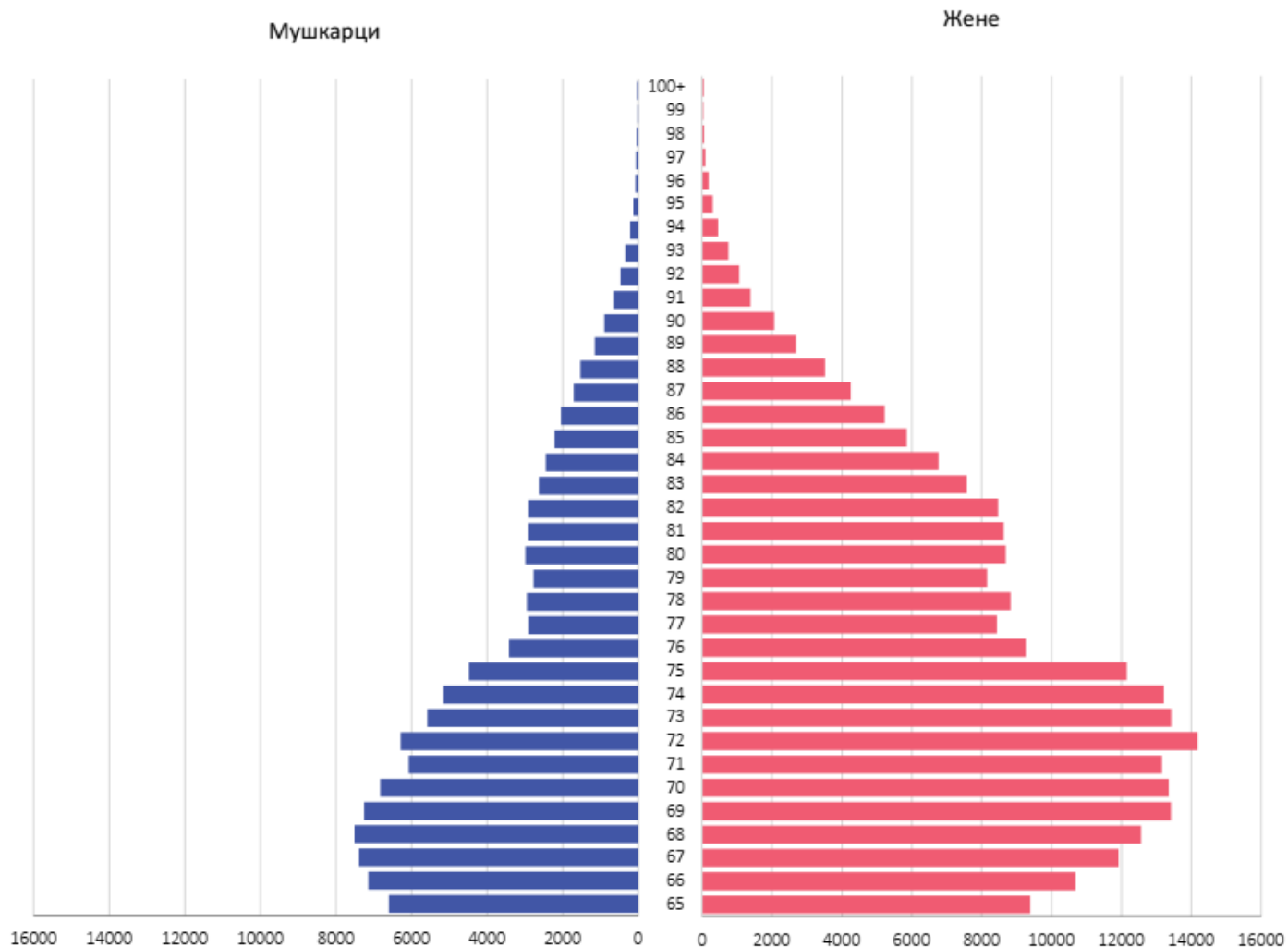
ОСТАРЕЛА ДОМАЋИНСТВА

Број породичних и непородичних старачких домаћинстава према старости лица на које се води домаћинство



СТАРИЈИ САМЦИ

Старосна пирамида старачких самачких домаћинстава



ЗАКЉУЧАК

- У односу на претходни попис, данашњи старији су:
 - бројнији,
 - млађи,
 - образованији и
 - дигитално писменији
- Потребно је направити „отклон” према увреженим стереотипима који су деценијама везивани за старију популацију.
- Данашњи старији су другачији, а то можемо потврдити тако што ћемо „развејати” митове о старијој популацији из прошлости.

Последица уласка „џиновске” беби-бум генерације (рођени између 1947. и 1956. године) у старије становништво

ЗАКЉУЧАК

1. Мит је претпоставка да старо становништво махом живи у развијенијим земљама

- У реалности имамо све већу универзалност процеса демографског старења
- Подручја која се налазе у „зачараном кругу депопулације и спорог развоја” (UNDP, 2022)

2. Мит је да су стари људи једна хомогена група

- Старији представљају хетерогену групу према готово свим обележјима
- Карактеристике старије популације варирају по полу (бројчана превага жена)
- Неуједначених кохортних токова који су се „уливали” у старије становништво (различити ефекти компензационих и крњих генерација)
- Велика неуједначеност у брачној структури, структури домаћинства и репродуктивним нормама

3. Мит је да разлике између мушкараца и жена не постоје

- Ковид криза је „закочила” напредак у очекиваном трајању живота старије популације
- „Мушко–женски здравствени парадокс” - жене живе дуже у односу на мушкарце, али проведу већи проценат свог живота у неповољном здравственом статусу

ЗАКЉУЧАК

4. Мит је тврдња да су стари људи нејаки/слаби

- Према Индексу Активног Старења, Србија најбоље рангирана према домену који мери учешће у друштву старијих становника
- Србија је најлошије пласирана у домену независног, здравог и сигурног живота старијих
- Старији значајно заостају по питању волонтерског и политичког ангажмана
- Мушкој популацији би требало понудити програме који су везани за физичко активирање
- Код женске популације се треба оријентисати ка здравственом и финансијском аспекту

5. Мит је да стари људи не доприносе друштву

- Према Индексу Активног Старења, Србија најбоље рангирани по питању помоћи око деце и унука

6. Мит је да су старији људи економски терет друштву

- Већи број криза, како економских, тако и политичких, а на крају и здравствених
- Велика покривеност пензијама упркос неповољним околностима (91% старијих пензионера)
- (Старије) Жене су чешће неформални неговатељи

Хвала на пажњи

Јелена Стојилковић Гњатовић
Географски факултет
jelena.gnjatovic@gef.bg.ac.rs

Демографски профил старијег становништва

Јелена Стојилковић
Гњатовић

Попис становништва, домаћинстава
и станова 2022. године

